

Janson

INTERIÖRER

ur

SVENSKA FOLKLIFVET

af

BETTY Janson

Förf. till **Hemmets solsken, Elnas skatt, Kök-Lenas stuga, Önskebarnet** m. fl.

M. C. AARÖES FÖRLAG
GÖTEBORG.

GÖTEBORG
JOHN ANTONSONS BOKTRYCKERI
1899

Innehåll.

I. Lifvet är ingen lek.

Första kapitlet.

Andra kapitlet.

Tredje kapitlet.

Fjärde kapitlet.

Femte kapitlet.

Sjätte kapitlet.

Sjunde kapitlet.

Åttonde kapitlet.

Nionde kapitlet.

Lifvet är ingen lek.

Tidsbild af BETTY.

Första kapitlet.

Slut på leken.

I den gula sanden på en nyskottad graf, i ett hörn af kyrkogården, var en liten bukett af tynande höstblommor nedstucken, hvilken matt lyste fram i den sena höstdagens skymning. Denna graf stötte intill en annan äldre med ett ståtligt stenmonument, som bar namnet Sebastian Hellner.

På denna graf, som var beväxt med gräs på sidorna, satt en halfvuxen gosse med hufvudet hvilande mot vänstra handen och armbågen stödd mot grafkullens kant. Hans ögon voro envist fästade vid marken och med sin högra hand plockade han mekaniskt upp det korta, höstbleka gräset som växte på grafvens sida.

Han syntes vara försänkt i djupa tankar — eller kanske sorg, och ingenting af det som rörde sig omkring honom, de sorglösa barnen, eller de många af begrafningsplatsens besökare, som gingo förbi och sände honom en frågande eller ock likgiltig blick, hade makt att ådraga sig hans uppmärksamhet.

Någon gång lyfte han ansiktet och såg upp till den mulna himmeln. Det var ett intagande ansikte, med mandelformade, violblå ögon, i hvars uttryck af oskyldig barnslighet, blandade sig något brådmoget.

Mörkret började så småningom tränga undan det gråbleka dagsljuset och kvällkylan tilltog. Gossen upphörde med sin omedvetna sysselsättning och lyfte än en gång de sorgsna ögonen mot den grå skyn, som mörk och enformig, tycktes vilja sänka sig ned öfver honom som en olycka.

Kvällkylan kändes allt mer och mer genomträngande och Efraim Hellner hade bara tunna sommarkläder på. Han började rysa af köld och gick med hastiga steg mot ett hem som icke längre ägde hemmets dragningskraft för honom, och som blott en vecka till skulle vara hans. Det var en enslig, dyster vandring i den sena septemberkvällen. Från de gamla träden omkring kyrkogården föllo vissnade löf med ett oafbrutet prasslande ner för vandrarens fötter och höstvinden suckade i de gulnade kronorna. Det var som om andarne från kyrkogården för hvarandra biktat sitt

lifs synder. Allt tycktes förena sig att göra stämningen dyster för den unge vandraren.

Snart fick han det hus i sikte, där hans moder på senare tiden haft två små gafvelrum. Intet hem i hela staden tycktes gossen så behagligt som detta, fast det var både inskränkt och tarfligt. Det var som om solen alltid lyste därinne. Men nu var solskenet borta och hemmet syntes honom nästan lika dystert som den härjade naturen utomkring.

Långsamt gick han upp för trappan där han förut kilat upp och ner, snabb som en kattunge. Där uppe väntade honom då en varm modersfamn jämte en kopp kaffe eller ock något annat varmt.

Nu hade han ingenting sådant att vänta sedan »älskade mor» bäddades ner vid sin mans sida där ute på kyrkogården.

Måtte han bara inte till allt annat ledsamt råka ut för den gamla knarriga frun, som bodde i ett par rum i fronten på samma vind, och hvars dörr han måste gå förbi! Det hade blifvit en riktig fasa för honom att se detta bistra ansikte i den halföppna dörren och höra denna sträfva, skorrande stämma befalla honom att gå tyst eller ock förbjuda honom att taga bullersamma kamrater med sig upp och smutsa ner trapporna. Men han hade icke väl tänkt ut tanken, innan dörren öppnades och det fruktansvärda, gamla ansiktet visade sig.

Efraim bockade sig höfligt och ville skynda vidare, men han hejdades af gummans röst:

— Nej, hör nu, lille herrn! Går det inte ann att titta in till gamla tanten en stund och dricka litet varmt kaffe? Det är kallt ute och du har ingen som lagar kaffet i ordning inne hos dig nu.

Hvad den sträfva rösten hördes mjuk, och hvad de hvassa ögonen fått ett mildt uttryck!

Lampan lyste så ljust och inbjudande från den gamlas rum och en frestande arom af kokande kaffe och någonting smörbräst ångade ut mot den hungrige gossen.

— Kom nu, Hellner! Det är ingen mer än du och jag, och vi äro ju gamla bekanta.

Med dessa ord tog hon den tvekande gossen i axeln och förde honom med mildt våld in i rummet.

Hvad det var ljust och trefligt där inne! Midt för soffan, en gammal hvitmålad soffa med förgylda drufklasar hvilande på den raka karmen och klädd med gulrandigt öfverdrag, stod ett rundt bord på tre utspärrade fötter och dukadt med en bländande hvit duk, där två par gammalmodiga äkta koppar ståtade, jämte sockerskål och en miniatyrgrädd-kanna af grönt glas. En rödlackerad korg, fylld med nyskuret, färskt hvetebröd, samt en smörask omgifven af en hel attiralj asietter med mångahanda goda saker, fullbordade den lockande anordningen. På ett litet bord vid kakelugnen kokade friskt en blank kaffepanna öfver ett bullersamt tékök.

Efraim hade alltid hyst stor respekt för tant Starrén och därför gifvit mindre akt på den tref-

nad och ordning hon höll omkring sig, när han någon gång med sin mamma var bjuden ditin på kaffe. Men nu sedan hans eget hem förlorat det som gjorde det till det ljusaste och vackraste han visste, föll det honom så i ögonen, att de mot hans vilja fylldes med tårar.

— Lägg nu af ytterrocken! — jaså — åh ja, än är det väl inte så kallt.

Gumman stod och betraktade sin gäst när han fubblade med att hänga upp sin mössa på klädhängaren vid dörren. Hon begrep nog att något skymde för hans ögon.

Hur blek han var och hur magra de små händerna voro!

Äfven för hennes ögon kom något som skymde.

— Stig nu fram och sitt i soffan, min unge herre.

Gumman sökte antaga en lekande ton för att få bort gossens blyghet, eller kanske rädsla.

Han satte sig i soffan och såg tacksamt upp i den gamlas ansikte med sina rena, vackra ögon. En stor svart katt med hvit nos och hvita tassar, kom sakta och försiktigt smygande upp i hans knä, seende honom rakt i ögonen som han velat fråga:

— Är du en kissevän eller en katthatare?

Nej, Efraim var ingen katthatare. Han var stor djurvän och tyckte i all synnerhet mycket om små vänliga, graciösa kissor. Men nog hade han mången gång jagat fru Starréns »President» på flykten med ett krr! därför att han tillhörde just henne.

Han sökte nu försona detta mindre artiga bemötande med ifriga smekningar utefter Presidentens blanksvarta rygg.

— Hur gammal är du nu, Efraim? frågade gumman där hon med en grön skärm för ögonen pysslade med kaffepannan.

— Jag blir femton år till julen, svarade han.

— Bevare mig! Och är så liten!

— Jag är inte så värst liten. Jag är längre än både Erik Brandahl och Rolf Henson, som äro lika gamla med mig.

En rosensky af sårad själfkänsla flög mot hans vilja öfver de fina dragen.

— Ja, du är bra lång, men du ser så spenslig ut, tycker jag.

Däremot hade han ingenting att invända. Han slog ner ögonen och fäste dem omedvetet på de smala, hvita händerna.

— Dina ögon se ansträngda ut. Du läser väl för mycket, pojke!

— Nää-vars! Jag är tvungen att lära mina läxor . . .

— Och då sitter du ensam därinne till elfva, tolf på natten. Tänk om du sloge omkull lampan och satte eld på hela huset!

— Ingen fara. Jag läser vid den lilla blecklampan utan glas, som mamma brukade ha i köksspisen.

— Läser du dina läxor vid den lampan?

— Ja — det går väl.

— Men du fördärfvar rakt å dina ögon.

— Jag får snart hvila dem nu, svarade gossen med en slags förtviflans resignation i tonen, som dock icke observerades af hans värdinna.

— Nå, men hvarför tänder du inte kuplampan, som jag mins du har därinne? Det skulle spara dina ögon.

Gossen svarade icke genast, utan smekte nervöst katten som sof i hans knä.

— Hörde du inte hvad jag frågade?

Gossen såg upp. Uttrycket i dessa blå ögon kom henne strax att ångra sin fråga.

— Jag har inte råd att köpa fotogen till den, svarade han med någon förvirring.

Gumman började draga slutsatser som hittills varit främmande för henne.

— Åh, kära barn, sitt inte och fördäfva din syn vid det där lilla »kattögat!» Du behöfver den allt längre fram i lifvet, skall du få se. Kom in här om kvällarne och läs öfver vid min lampa, vet jag! Jag sitter här med min stickstrumpa och min President och moltiger — det är jag van vid — så vi ska inte störa dig, hvarken jag eller katten.

— Tack så mycket.

Han hade ingenting emot numera att sitta inne i »Starrans» ljusa, varma rum och slippa känna den odrägliga svedan i sina stackars ögon af ansträngningen att se vid den lilla kökslampan, som knappt lyste så mycket som en tändsticka. Men

ändå lät han en omärklig suck undslippa sig, hvilken icke undgick gummans vaksamma öra.

— Hvad suckade du för?

Gossen slog ned sina ögon med en förlägen min.

— Säg ut du barn! Det är väl ingenting att skäms för.

— Det blir väl inte så länge till jag får läsa . . . Detta är nog sista terminen . . .

Gumman observerade att ett par klara tårar hastigt föllo ner i Presidentens svarta päls. Hennes hjärta träffades af en känsla af djupt medlidande. Hon blef upprörd mot sin vilja.

— Din mamma hade således inte så mycket efter sig att du kan få fortsätta i skolan?

— Hm — nej, mamma hade bara sin lilla lifränta att lefva af — och när hon dog var den nära på slut.

Gumman Starrén försjönk i tankar. Hvem kunde tro att änkan efter magister Hellner var så fattig? Hon hade väl större förmåga än annat folk att hushålla med litet, ty inte mången i hennes fattiga omständigheter kunde hålla sitt hem så prydligt och sin gosse så väl klädd som hon. Armodet syntes ej utanpå.

— Men har du inte en rik moster eller morbror ner i landet någonstädes?

— Mamma hade en syster som är gift med en landtbrukare nere i V. och som arrenderar en stor gård, men han har barn själf och kan icke underhålla mig i skolan.

— *Kan* han inte göra något för dig, eller *vill* han inte?

Gossen dröjde med svaret. Slutligen kom det.

— Han har erbjudit mig att komma dit ner och lära landtbruk. Någon annan hjälp kan han inte göra . . .

— Och det vill du inte?

Efraim svarade ej, men såg mycket ledsen ut. Gumman kände instinktlikt hvad denna tystnad innebar. Hon ändrade taktik.

— Är din morbror en bildad man?

Elementaristen drog på munnen.

— Nej, han är bonde — ren, obarkad bonde, svarade han slutligen.

— Och där skulle du kanske icke trifvas länge.

— Jag vill nog helst stanna här i staden.

— Men om du inte får gå i skolan?

— Då får jag väl söka mig plats som kontors- eller butiksbiträde — eller i värsta fall som springpojke.

Det kostade tydligen på att få fram denna den sista resursen.

— Och det skulle du hellre göra än bli bonde.

Efraim kastade en blick af förvåning på den frågande.

— Bonde *kan* jag inte bli . . .

— *Vill* inte, säg så godt! sade gumman leende.

Gossen teg och hon tog detta som ett samtycke.

— Men — bevara mig! Jag låter väl kaffet kallna när det bara skulle stå och klarna — jag

min gamla frågvisa stackare — åh nej — har ingen fara. Petter är allt tillräckligt varmhjärtad än. Lägg nu katten i soffan, så ta vi oss litet smörgås. Se så, den där stora biten skall du ha, lille vän! Jag tänker du kan vara hungrig nu. Se här är stekt fisk, och här ser du, har jag ostkaka från bondlandet. Lägg för dig på den här asietten. Sådant här finge du äta hvar vecka om du reste ner tilll moster. Hvad har du ätit förut i dag?

— Mjölk och rågbröd.

— Och hvad mer?

— Ingenting mer.

— Se här, lägg bra med socker i! Här är grädden, men den få vi vara sparsamma med, som du ser. Har du inte litet potatis eller så'nt där till middag?

— Inte se'n mamma dog.

— Hvad har du då?

— Bara bröd och mjölk. Jag köper en liter skummjölk och ett rågbröd hvarje morgon.

— Kära barn, det är ingen under att du är genomskinlig som en ande. Du kunde väl köpa dig något annat att byta om med. Du förstår inte att hushålla. Du köper väl upp dina slantar på snask i stället för att köpa mat? Hva?

Gossen hade en outredd känsla af att han kunde hushålla förståndigare och sparsammare än tant Starrén.

— Jag har inte råd att bestå mig med annat, svarade han slutligen motvilligt. Jag köper aldrig

en karamell eller andra godter. De pängar mamma lämnade efter sig, räcka nätt och jämt att köpa mjölk och bröd en månad till.

— Och sedan?

Sedan —

Den frågan kunde Efraim icke besvara.

— Sade inte din mor hur du skulle söka draga dig fram efter hennes död?

— Mamma sade att hon hört sig om hos nästan alla hon kände, men fått nekande svar. Hon sade att hon öfverlämnar omsorgen åt Gud som är de faderlösas fader . . .

— Godt och väl — men du behöfver att någon tar hand om dig.

— Det gör väl Gud.

— Ja, ja barn, visst gör han det. Men det är så med en, att en vill se hur Gud gör det. Det måste gå genom människohänder. Kunde du inte få komma till din förmyndare?

Gumman läste en tydlig förfäran i de blå ögonen.

— Vet inte tant hurudan tant Grisell är? Då svälter jag hellre . . .

— Ja, jag säger inte om'et. Men om någon kunde skaffa dig matdagar här i sta'n så kunde du väl fortsätta i skolan?

— Jag har talat vid rektorn därom, men han afrådde mig bestämdt att fortsätta och tycker jag bör söka få någon plats.

— Hvarför så? Har du inte läshufvud?

Den förra morgonrodnaden drog åter öfver gossens ansikte.

— Jag fick högsta betyget af alla i min klass och jag sitter högst i klassen, sade han och lyfte på hufvudet.

— Ser du där du! Ja, Gud flyttar dig nog i den klass där du får aflägga de nyttigaste läroprofven.

Hvad mente tant Starrén nu? Och hvad det var underligt att höra henne tala om någonting sådant som Guds ledning. Efraim hade alltid hört sin mor säga att hon knappt träffat på någon som varit så oåtkomlig för Guds ord och ande, och så tillhårdnad i fördomar, som just tant Starrén.

Hvad visste han om det andens fördolda arbete där inne i hjärtat, hvilket började när den gamla allt som oftast besökte hans moder under hennes sjukdom, och hörde ord, som den annalkande döden gaf mera eftertryck.

— Du är riktigt en liten petare! Se här — du har ju inte tagit utaf osten — och så fyller jag mer i koppen åt dig. En gosse som du, må väl kunna äta en smula.

— Nej tack, tant Starrén! Jag är mätt nu och mamma brukade säga att jag aldrig bör äta mycket därför att det smakar godt, utan bara så mycket jag behöfver.

— Ja, sitt still en stund och prata nu. Se'n går du in efter dina böcker och läser öfver. Det är god tid än. Vet du hvarför rektorn rådde

dig att sluta, när du sköter dig i skolan och har lätt för dig?

Gossen slog ner ögonen; han visste mer än han ville säga.

Han visste genom sin mor att rektorn aldrig kunnat tåla sin kollega, magister Hellner, att han gjort många försök att få honom från platsen, fastän det icke lyckats honom. Hvaraf denna afvoghet kom, visste icke många, men fru Hellner visste att herr rektorn, som var en af denna världens vise, äfven var en fiende till Kristi kors och den korsfästes folk. Och troligtvis hade rektorn den åsikten, att »äpplet faller icke långt från trädet».

— Ja, det är ju dumt att fråga — men säg mig, hvarför är rektorn afvig mot dig?

— Hvem har sagt det?

— Så — så — vi bry oss inte om rektorn nu! Du har ju rent samvete och då behöfver du inte krusa. Men vore jag du, så visste jag nog hvad jag gjorde . . .

— Hvad gjorde tant då?

— Jag reste ner till moster och morbror.

— Det gjorde inte tant.

— Hvarför skulle jag inte göra det? Det är väl bättre att vara en redbar, aktad och välbärgad bonde än en halfherre — en bodknodd, som vill spela »dandy», och så ändå ingenting är.

— Ja, men tant vet inte hur det är på landet, hur bönderna ha det.

— Har du varit hos morbror någon gång?

— Inte där, det är tio mil dit, men jag har väl sett hur somliga bönder häromkring ha det.

— Det har också jag sett. Om en har dåligt, så kan en annan ha det bra. Så är det ju i alla stånd. Men ett sundt lif med frisk luft och kroppsrörelse föra de, och därför äro de mycket friskare än vi stadsbor med dålig luft och stillasittande.

— Men tant, det är ingen finess hos dem. De äro så klumpiga, de uttrycka sig så vulgärt, fast somliga vilja lysa med en visdom som de fiskat upp ur godtköpstidningar. Lärdom och verklig bildning förstå de sig inte mer på än katten på söndag. Och så ha de snuskigt omkring sig och trifs med all slags smörja. De kunna absolut inte höja sig öfver en viss nivå, eller tänka sig in i de behof och vyer en människa med någon boklig bildning kan hafva, och med allt detta tycka de sig vara mycket styfvare än vi som bo i stad.

— Jag förstår, du tycker att du inte passar där och därom håller jag med dig, min käre Efraim. Det blefve nog att försaka sig själf och passa sig in i former som till en början komme att klämma till dig både här och där, sade gumman med en skymt af skalk i sina grå ögon. Men det blefve ett mera självständigt lif för dig, än att sitta på kontor eller stå i bod — och tänk så frisk och stark du skulle bli!

Efraim gjorde en sur min.

— Det fins klena, bleka bondpojkar med, sade

han slutligen. Mamma tyckte aldrig att jag borde blifva bonde utan sträfvade för att jag skulle få gå läsvägen.

— Ja, Gud visar dig nog den väg du skall vandra, om du betror honom att leda dig med sina ögon. Gå nu in efter dina böcker, så skall jag tiga, jag.

Efraim gjorde så och det gick som en dans på rosor att lära läxorna vid detta milda, stadiga ljus.

Men fastän han af den ovanliga måltiden och gummans vänlighet kände sig stärkt och vederkvickt, kunde han dock icke somna sedan han krupit i säng i det mörka rummet. Tankarne kommo och hvirflade omkring som myggsvärmar och tycktes lika omöjliga att fösa bort som sådana.

Han var ju den mest begåfvade eleven i skolan och han hade ofta sett ljusa framtidshägringar för sin inre syn, då han med lagerkransen på sitt svarta hår, kunde bjuda sin älskade mor på en bekymmerfri ålderdom och ett elegant hem. Men så kom döden och skref sitt memento öfver hans planer, och med henne dog allt framtidshopp, all möjlighet att få fortsätta sin carrier i skolan — Det var bittert —

Väl var det en sanning — en oförklarlig sanning att rektorn icke var honom bevågen, utan snarare sökte lägga en hämsko på hans ovanliga snabbhet att lära. Men, flit och fattningsgåfva kunde han icke taga ifrån honom, och den inneboende

kraften bröt sig igenom allt motstånd. Visst skulle han kunna blifva någonting riktigt framstående, blott han haft medel att fortsätta.

Skulle det verkligen icke blifva någon annan råd för honom än att fara ner till sina släktingar?

O, huru intresselöst och andefattigt landtlifvet föreföll honom! Skulle han kunna lefva i denna atmosfär af stall- och ladugårdslukt, af ordandet om plogar och harfvar, kor och svin, torka och blöta? Hvarför hade Gud nedlagt en sådan törst efter vetande hos honom, hvilket likasom identifierat sig med hans eget väsende?

Det var dock en stråle af hopp, en ny länk som band honom vid lifvet, att han så oförtänkt fått en omtänksam, moderlig vän i detta sitt förra Medusahufvud, gumman Starrén. Men något kraftigt handtag att blifva hulpen upp ur sin hopplösa ställning, kunde han rimligtvis icke vänta af henne. Han visste att hon åtnjöt en liten pension på lifstiden, af ett större handelshus, som ägdes af en brorson till henne och där hennes man varit förste bokhållare och förtroendeman, och att hon måste hushålla med stor uträkning för att ej behöfva lefva på förknappning före hvarje kvartals slut.

Men han tyckte inte om hennes idéer om hans framtid. Han kände en afgjord motvilja mot hennes förslag att fara ner till V. till sin moster.

Denna moster och hans mor voro systrar, döttrar af ett bondfolk, som ägde en liten egendom, hvilken väl skött, gaf dem sin bärgning, men som icke

befriade döttrarne från tvånget att taga jungfrutjänst. Medan moster Emelie ännu var en ung, slank flickslänga, tog hennes äldre syster, Anna, Efraims »älskade mor», plats som ensamjungfru i staden, dit hon fått rekommendation. Om något år gjorde hon bekantskap med magister Hellner, som var en af de få troende i staden och som ville ha en troende hustru. Han hade snart gjort den upptäckten, att Anna hade lika godt hufvud som hon hade ett fint, spirituellt utseende och var mottaglig äfven för yttre förfining, och han tvekade icke att begära hennes hand, fastän hon var en bondflicka. Partiet uppväckte, som man lätt kan tänka, en häftig ovilja från flera håll mot sig. Annas föräldrar voro absolut emot det, ty de hade räknat ut att hon kunde blifva en förmögen hemmansägares hustru och ville inte veta af att hon skulle gifta sig med en fattig skolkarl som icke hade mer än sin lön. De voro på intet vis smickrade af att få en lärd till måg. Hvad var nu hans lärdom i deras ögon? Men som de voro troende, gåfvo de till slut, fastän ovilligt, sitt samtycke.

Alla fruar med giftasvuxna döttrar, beskärmade sig och rynkade på näsan, och hans kolleger skakade betänksamt på sina hufvuden åt hans obetänksamhet.

Men själf var han lycklig att få äga sin kära Anna, och sedan hon varit ett år vid en folkhögskola, firade de båda unga, lyckliga människorna sitt bröllop i glädje och gudsfruktan, och den lärde

magistern behöfde ej ångra att han tagit en olärd bondflicka till hustru.

Men fastän den vunna lyckan var bofast i deras hem, uteblefvo icke lifvets pröfningar. Två små kära evighetsplantor blefvo tidigt omplanterade i paradisjord, och efter det lille Efraim kom till världen, bröts moderns hälsa för lifstiden.

Likväl öfverlefde hon sin man, som dog då Efraim var tio år, och lämnade en sjuklig änka och en oförsörjd gosse efter sig i knappa omständigheter. Lönen hade icke varit stor och några besparingar hade Hellner just icke kunnat göra, synnerligast som mycken sjukdom stött till i det lilla hemmet. Men änkan hade dock en liten lifränta, som gaf henne tak öfver hufvudet och någon hjälp till sonens uppfostran. För det öfriga var hon hänvisad till sina egna händers arbete. Hon sydde, broderade, skref, bakade tébröd och försökte sig med allehanda, som icke tog hennes krafter i allt för stort anspråk, men nog blef det ofta knappt för dem båda.

Hon var mycket uppfinningsrik och hade en naturligt fin smak, hvarför hennes lilla hem icke hade utseende af torftighet, utan af en osökt, enkel elegans, likt henne själf, och ingen moder kunde bereda sin son en större hemtrefnad än hon.

Mellan henne och föräldrarne var förhållandet ännu något spändt och icke hade hon råd att göra en resa på tio mil efter skjuts, ty det fanns ej någon annan kommunikation dit, för att söka

mildra deras känslor mot henne. Nu voro båda föräldrarne döda och när det kom till arfskifte efter dem, fick en hvar af barnen ett par hundra kronor blott — det var allt. — Gubben hade stort hypotekslån på egendomen och till dettas betalande gick det mesta af köpeskillingen för den försålda fastigheten.

Systern hade en gång i tiden besökt fru Hellner och det var en glädjetid för den ensamma änkan. Men som Emilias man var arrendator, kunde han ingenting göra för sin svägerska, utom det att de sände henne något af gårdens produkter.

Nu efter fru Hellners död hade hennes svåger Johan Sölvesson arrenderat en större gård, där han hoppades göra ett uppsving, medan det var ansedt för att vara en god affär.

För icke fullt en månad sedan, hade Efraim fått bref från både morbror och moster, där de båda vänligt inbjudit honom att komma och dela deras bröd, men också deras sträfvan.

Det var en kall dusch öfver den stackars läsvurmen och hans ungdomsdrömmar!

— Om morbror ändå ej vore en sådan stympare till att skrifva svenska!

Hur skulle det gå att lefva ett sådant lif som detta hvilket här erbjöds honom? Han svarade så höfligt och tacksamt han kunde, att han för sitt samvete icke kunde äta nådebröd, utan hade hopp om att få en lämplig plats i sin födelsestad.

Han fick ett vänligt svar från moster Emilie. Hon sade honom att hennes och hennes mans hus stod öppet för den föräldralöse gossen, när helst han ville komma, ifall han någon gång finge lust eller behöfde det.

Hvad skulle han göra!

Han bad Gud om hjälp, hvilket han lofvat sin mor att göra. Men han kände det så, som om hans ord icke skulle nå dit upp, utan komma tillbaka ner öfver hans hufvud. Och i stället för att lita på Guds löften, tröttade han ut sin stackars hjärna med alla möjliga spekulationer, och den ena planen efter den andra byggdes upp, för att lika fort ramla omkull.

Både hans barndomslycka och hans framtidshopp lågo i ruiner, efter hans sätt att se.

Denna natt grät han sig till sömns, och han snyftade ännu efter insomnandet, i brutna ljud: — O, mamma . . . hvarför fick jag inte dö med dig? . . .

Gumman Starrén hade just heller ingen god nattro. Det bleka, bedröfvade ansiktet och de ansträngda ögonen förföljde henne.

Hvad kunde hon göra för sin unge skyddsling?

— Han vill gå dit naturen visar, men Gud ser måhända att han på den vägen skall lida skeppsbrott på världens stora, stormande haf, och därför får han omgjorda honom och leda honom dit han icke vill, suckade hon.

Andra kapitlet.

Sagoprinsessan.

Det var icke sista gången Efraim Hellner tillbrakte en treflig stund hos fru Starrén och hennes President. Hvarje kväll fick han gå in till henne i hennes trefliga rum och läsa öfver vid hennes klart lysande lampa. Och lika ofta hade hon ock någon godbit åt den lille stackaren, som inte hade annat än skummjölk och bagarbröd att lefva af. Och så många gamla intressanta saker, böcker och taflor, hon hade att visa honom, gamla kopparstick, en Frankrikes historia med sirliga furstar och hofmän i åtsittande hofdräkter och pudradt hår, och damer i urringade klädningar med långa släp och höga uppstående kragar a la Maria Stuart m. m.

Efraim hade funnit ett nytt hem hos sin fruktansvärde granne och den skorrande stämman lät nu mera som musik i hans öron.

Gumman hade öfvertalat husvärden att låta gossen behålla sitt rum tills vidare. Bohaget efter modern skulle ju snart säljas och då finge han betalt för hyran. Hon hade många och långa öfverläggningar med gossens förmyndare, men han var, till hennes stora förargelse, loj och oföretagsam — den olämpligaste man kunnat sätta till förmyndare, tyckte hon, fast han var en hederlig och rättrådig man, men ock för tillfället stadd i en högst oroande ekonomisk knipa. Det blef ingen annan utväg än att med det första försälja fru Hellners kvarlåten-

skap för att betala hyra, bokräkningar m. m. samt skaffa pojken ny ekipering, ifall han på nyåret skulle få anställning.

Hans egen framtidsplan var, att, om han finge plats, skulle han blifva så sparsam att han kunde få ihop så mycket åtminstone, att han kunde taga skollärareexamen. Det var bättre än att blifva landtbrukare. Men ännu låg framtiden för honom som ett förségladt bref. Skolans afslutning nalkades, och sedan — hvad skulle han taga sig till?

I hopplös sinnesstämning hade han gjort flera försök att få anställning, men utan framgång.

En afton när han gick in till tant, nedslagen och tung i hjärtat, såg han ett gladt triumferande leende på detta sträfva, föga tilldragande ansikte, som nu hade blifvit som ett solsken för honom.

När han tog plats vid lampan småskrattade gumman litet för sig själf, liksom om hon ej kunnat hålla inne sin förnöjelse.

Efraim såg förvånad upp i hennes ansikte.

— Goda nyheter, Efraim! Du slipper fara till landet och plöja, harfva och sko hästar. Du får plats som kontorsbiträde hos min brorson, Brandahl, »handelsfursten», som han kallas. Erik, hans bror, vill inte bli affärsman, men som han inte heller har läshufvud, så tänker han visst på officeren. Du får väl inte så stor lön att börja med, men sköter du dig bra, så får du snart påökning. Men det säger jag dig, min gosse, du får vara på din vakt att du inte gör honom emot, för

då är det slut. Du får tillträda platsen strax efter nyåret.

— Men om han vill att jag skall arbeta på söndagen? Man säger . . .

— Då får du komma ihåg att det är bättre lyda Gud än människor. Nåå?

Glädje och sorg kämpade med hvarandra i det unga, svärmiska hjärtat.

Farväl med alla färgskiftande drömmar om en lagerskuggad väg uppför Parnassens höjder! — Farväl med all tanke på en skriftställarbana, där han skulle vinna världsrykte! Han skulle nu i stället blifva en räknemaskin, som icke fick tänka en självständig tanke — icke fick ha en individuell ingifvelse . . . Siffror, siffror skulle springa fram under hans fingrar — skulle dansa ringdans i hans hjärna — skulle fotografera sig i hans ögon . . . och blifva det element, i hvilket han skulle dränka alla sina ungdomsdrömmar.

Men å andra sidan — han skulle slippa plöja i jorden, köra oxar och höra sitt sköna modersmål förvrängas och rådbråkas af en bred, skroflig provinsialism. Och så skulle han få stanna kvar i sin födelsestad, besöka sin tant och sina grafvar.

— Tant, jag är mycket glad, svarade han leende, under det han sökte hindra missräkningens våta element att ställa till öfversvämning i hans ögon.

— Hvem har talat med hr Brandahl om mig?

— Hvad vet jag — Erik kanske!

— Det tror jag inte. Det tror inte tant heller.

— Ja — det gör ju detsamma, bara du får platsen. Jag tror det är nog, bara du uppriktigt tackar Gud för den, och beder att han gör dig skicklig att sköta den till din husbondes belåtenhet.

— Tant Starrén — det är bestämt ni . . .

— Sjåpa dig inte pojke! Sätt dig nu och roa dig med att lösa de här uppgifterna i tidningarne som kommit i dag, så går jag ut i köket och gräddar oss några äkta goda, frasiga plättar till kvällsmat, för att fira den blifvande affärsmannen.

Ja, nu borde han följa tants råd och tacka Gud samt bedja om det han sade. Men — det var som om han ej vore fullt hemmastadd på detta område. Det var så skönt när han fick knäböja bredvid sin moder och höra hennes ljufva, kära röst bedja till den osynlige fadern i himlen, som om han varit nära, att han skulle välsigna hennes gosse och föra honom på lifvets väg. Och hur nära kändes han då ej vara! Men nu — han kände det så, som hans bön saknat fäste och han kände ingen impuls att bedja, fast han tyckte han var tacksam mot Gud, som styrt om att han fått denna plats. Men där kom alltid en plågande tanke i vägen för hans tacksamhet. Hvarför kunde Gud icke lika väl styrt så att jag fått studera i stället för att ägna mig åt just det ämnet, som minst intresserar mig i skolan. Mig synes det som en afvoghet af Gud . . .

Men ögonblicket därpå skämdes han för en

sådan tanke och slog bort alla onödiga spekulationer, för att försöka sitt skarpsinne på prisuppgifterna.

Snart hade han löst dem alla och lade bort tidningarne då gumman kom in med plättarna.

De smakade ändå bra godt och utsikterna tycktes ljusna omkring honom.

— Hvad tant ändå är snäll mot mig! Det låg en rörande värme i rösten liksom i de vackra ögonen. — Tant är som en förklädd prinsessa i sagan som tagit skepnad af en —

— Gammal häxa, menar du, ifyllde gumman och skrattade godt.

— Nej — så menade jag icke — men — tant kan inte tro hur rädd jag blef förr, när tant öppnade dörren och ropade till mig . . . Jag visste inte att prinsessan bodde inom förklädnaden då.

— Åh ja — jag var nog en bister gammal gumma då, på den tiden — inte så långt ifrån häxa, kanske. Men vet du hur häxan blef förbytt till prinsessa?

— Nej — säg det tant! bad han road.

— Jo, ser du, det var en gång en konungason — en kronprins som förklädde sig och gick in i ett fiendeland — icke för att spionera ut fiendernas svagaste punkter, för att öfverumpla och förgöra dem, utan i afsikt att göra dem godt, förvandla varulfvar till prinsar och häxor till prinsessor. Men det var ingen lätt sak — inte gick det genom makt eller öfvertalningar och resonne-

mang, utan det måste gå på hjärtevägen — kärlekens väg.

Och kärlek hade han — en kärlek så stor, stark och varm, så han beslöt sig för att köpa alla dessa fiender—varulfvar och häxor, med sitt eget dyra hjärteblod. Och se — det tog i hjärtana på det onda, fiendtliga folket, så att de som icke deltogo i våldet mot hans heliga person, underkastade sig med glädje att blifva hans undersåtar. Och de gå nu i det fiendtliga landet som förklädda prinsar och prinsessor allihop, och det är deras största glädje, då de kunna göra något som han tycker om. Och ser du, när den gamla bistra tant Starrén en dag mötte denne sin konung, som här en dag krönts med törnekrona, så gaf han henne ett nytt, varmt, mjukt hjärta i stället för det gamla hårda, morska stenhjärtat. Men häxförklädnaden får hon dras med tills han hämtar henne hem till sitt land, då hon blir den kvitt och får bära drottningskrud.

Efraim var mer rörd än han ville visa. Han var uppriktigt glad att hon mött sin »törnekrönte konung», såsom hans egen älskade moder gjort. Men, hvarför kände han själf icke samma glädje som hans moder och tant Starrén? Hvad visste han om ett nytt, varmt hjärta? . . . Var han då icke hans undersåte? Eller stod han på fiendernas sida? Nej, nej — en sådan tanke var outhärdlig — men, kunde det finnas ett mellantillstånd, en ståndpunkt, där det var ovisst hvart han hörde?

Nej, hvad var det värdt att öfverlämna sig åt spekulationer? Hans uppgift var nu att skaffa sig en ställning i lifvet, och han skulle nog en dag vinna klarhet i sitt förhållande till tant Starréns »sagoprins».

— Tant är ingen häxa! Prinsessan lyser klart fram genom förklädnaden, sade han slutligen med ett frånvarande leende.

— Säg mig nu, Efraim, på hvilken sida står du om min furstlige räddare?

— Tant vet väl att min moders Gud är min Gud, svarade han undvikande.

Tredje kapitlet.

Ett lydnadens offer.

Efraim Hellner tog sin sista examen med glans. Det var en dag med glädje på ytan och sorg på djupet. Vetandets portar, som hitintills stått öppna, för att låta honom träda in i förgårdarne till kunskapens tämpel, skulle från i dag för alltid tillslutas för honom. Det var bittert, och för en gosse med en så djupt anlagd natur, var det ingen lätt sak, att utan tårar taga afsked af sitt lifs skönaste dröm. Men allting får gå — och man måste gå på jorden om hon vore röd.

Hans gamla förklädda sagoprinsessa var den enda han hade att stödja sig till och det var ett

stöd som dugde, fast hon var gammal. Hon var en alltigenom praktiskt anlagd kvinna och just därför så lämplig att hjälpa en ung, oerfaren entusiast att bryta med sitt själf och beträda en bana som icke hade någon dragningskraft för hans skaplynne. Hon satte mod och stål i hans själs nerver, och försökte alltid rikta hans blick på den ljusaste sidan af lifvets skickelser. Tack vare den vård hon ägnat hans yttre människa, de många »frasiga» plättarna, de varma kaffetårarna och de många godbitar som emellanåt insmugglades i hans tomma skafferi, hade han fått rundare konturer och friskare färg och alla som kände honom, tyckte om att se Hellners-pojken med de strålande ögonen och det glada leendet. Människor veta så litet om hvad som kan dölja sig under en sådan där solglittrande yta — att oro och mörker kan härska på djupet.

Under tiden ordnades allt för den nya riktning, hans lif skulle taga. Lösöreboet efter fru Hellner såldes och det lilla kära hemmet, nu så ödsligt, sköflades på allt som gjort det behagligt.

Hvad Efraim kände under denna tid skulle endast den finast skurna penna kunna skildra. Han gick där och såg på, som en annan ointresserad åskådare och ingen kunde se att denne bleke, till utseendet lugne yngling, kände så som all lifsglädje uppryckts med rötterna och vissnade bort i hans bröst.

Efteråt då han kunde tänka och tala med lugn om dessa stunder, sade han att de voro de

bittraste han upplefvat, med undantag af den, då hans moder för alltid slöt sina ögon för hans sorg såväl som för hans glädje.

På nyåret tillträdde han sin första plats. Hans husbonde »handelsfursten», var till ytan en fin, lugn världsman, med ett alltid vänligt sätt äfven mot sina underordnade.

Men denna vänlighet blefvo de fleste snart trötta på. Under denna glatta, leende yta kunde han gömma de mest stickande anmärkningar, de mest sårande anspelningar, och hade någon råkat ådraga sig hans missnöje, var han lik en sfinx med ett oföränderligt leende ansikte, men kall och hård som sten alltigenom. Böner och tårar bevekte honom lika litet som rägn och sol uppmjukar eller nedsmälter stensfinxen.

Hellner var flitig, punktlig och uppmärksam och tycktes ha ett jämt, gladt lynne, fastän det endast var en stor förmåga att behärska sig. Han fann sitt nya lif vara ett själsdödande maskineri, som snart nog skulle rycka intelligensen med sig i sin dödsbringande rotation och splittra den i atomer, fast hans pliktkänsla föreskref honom att visa så mycket intresse därför som möjligt.

Herr Brandahl syntes nöjd med honom och hans vänliga sätt mot sin yngste bokhållare verkade så fördelaktigt på denne, att han vann en viss frimodighet och fasthet i sin karaktär. Han fick sitt vivre i sin principals hus och den kraftiga och tillräckliga kosten, hade till följd att han

växte och blomstrade upp som en kraftig stamros som kommit ur sin vintergraf upp i ljuset och värmen.

I de andra kontoristernas missnöjda mummel deltog han aldrig, emedan han icke tyckte sig ha anledning därtill.

Han ägde stor arbetsförmåga och kunde sätta sig in i sådana sysselsättningar som alldeles icke lågo inom ramen af hans skaplynne och som nu kom honom väl till pass. Sällan hade han nu mera tid att fördjupa sig i spekulationer eller sörja öfver tillintetgjorda ungdomsdrömmar.

Det svåraste var att kunna visa sig konsekvent, gent emot kamraternas lock och pock, att deltaga i deras nöjen och upptåg. Men ett löfte till den älskade modern jämte hans gamla sagoprinsessas, med hullingar, försedda varningar, voro honom en sköld mot dessa lockelser, ty pojken hade karaktär så ung han var. Med allt detta ådrog han sig dock kamraternas onåd, och hån och förargelse måste han smälta med lugn min, fast hjärtat sved. Alla visste att föräldrarne varit läsare och togo för gifvet att han var det, fastän han själf kände att han icke gjorde skäl för denna benämning.

Värst var det när principalen själf med sina träffande anmärkningar och sitt fina leende, ofta nog vid bordet gjorde anspelning på läseriets makt att fördumma folk.

Dum ville Efraim Hellner dock för ingen del anses vara.

Erik, herr Brandahls yngre broder, var ock i högsta grad pröfvande genom sin antagna öfverlägsenhet och sitt öfversitteri, då han under ferierna var hemma från kadettskolan. I elementarskolan var han, lat, bortklemad och outvecklad som han var, Efraim Hellner vida underlägsen och för detta skulle han nu taga ut hämd och triumfera öfver den förre kamraten.

Hämden är ljuf, tyckte Erik Brandahl.

Hellner såg äfven med grämelse hur de äldre kontoristerna arbetade lika ifrigt på söndagsförmiddagarne som på veckans arbetsdagar och vågade en och annan gång öppet uttala sitt ogillande af detta sabbatsbrytande. Efraim Hellner ville vara en gudfruktig yngling och höll sina föräldrars religiösa åsikter i stor vördnad. Hemmets intryck sutto ännu kvar i det unga hjärtat.

— Vänta du, läsarereglerna får du nog snart bryta, ifall du eljest blir så gammal på platsen, svarade kamraterna honom hånande.

— Förr lämnar jag den! uppblossade han.

— Lycka till, herr moralist!

Hans roligaste stunder voro ännu de han fick tillbringa i »sagoprinsessans» rum, där han fick sitta i soffan, dricka kaffe och smeka Presidenten, just som förr. Hon bistod honom i att hålla grafvarne i prydligt skick och den gamlas lif syntes henne själf rikare och lyckligare än någonsin. Hon hade nu någon annans trefnad än blott sin egen, att lefva för.

Så skred det första året vida fortare än Efraim på förhand gjort upp för sig och snart led äfven det andra mot sitt slut med sina växlingar af ljusa och mörka stunder.

Man var nu inne i December och en vild julbrådska rådde i alla afdelningar af firmans stora etablissement.

En dag kallade herr Brandahl Hellner in i sitt enskilda rum.

— Hellner, sade han med sitt vanliga vänliga leende, och de stora lysande ögonen af obestämd mörk färg, fästade på ynglingen med en kraft, som om de velat förtaga honom all makt att opponera sig mot hans ord. — Du har bättre förutsättningar för att blifva affärsman än du vet om, och du har en säkerligen vacker framtid för dig om du är klok. Jag tänker från och med i dag gifva dig en mera ansvarsfull befattning med ökad lön, eftersom vi nu få mångdubbel ökning i arbetet till julen. Men du förlorar naturligtvis din frihet på söndagsförmiddagen och får då sitta vid din pulpet, liksom de äldre kontoristerna. Söndagseftermiddagen han I att använda fritt efter hvars och ens tycke och smak. Du tillträder din befattning redan i dag.

Efraim kände principalens ögon hvila på sig som brännande solstrålar, men gossen ändrade icke en min i sitt ansikte.

— Herr patron, jag kommer aldrig att tillträda denna plats, svarade han beslutsamt och aktningsfullt.

Herr Brandahl såg icke öfverraskad ut. Han tycktes hafva väntat det svar han fick, men det stereotypa leendet blef något stelare.

— Orsaken, herr Hellner?

— Det är icke blott en orsak, det är tvänne: Jag kan icke bryta mot Guds tredje bud, och icke heller ett löfte till min mor.

— Jaså, och på dessa rent af dårhusmässiga argument, vill ni låta hela er framtid förlisa! Jag ämnar icke sitta här och söka öfvertyga eder om ert stora missgrepp, ej heller bönfalla att få er att stanna — det är icke *min* skada utan *er egen*, — hans leende blef spefullt — men jag vill säga er att det kommer er illa till pass just nu. Ni torde kunna sluta er till följderna . . .

— Ja, svarade ynglingen något stolt, jag förstår att jag förlorar min plats här. Men det hindrar mig icke att känna mig tacksam och att uppriktigt tacka er för den godhet ni visat mig under den tid jag haft den.

Efraim såg upp med en fuktig blick och mötte oförfärad den outgrundliga glansen i dessa stora, mörka ögon som voro orörligt riktade på honom.

— Och hvad ämnar ni nu taga er till?

— Jag vet ej så noga än. Jag har ju icke ens hunnit sätta mig in i förhållandena ännu. Men ett vet jag, att den som vill lyda Gud och sina föräldrar, skall det gå väl i hand. Hela världen står öppen för mig . . .

— Lycka till!

Det spefulla leendet drog åter öfver hans fina läppar.

Han räckte Efraim några sedlar och reste sig från stolen med orden:

-- Här är eder aflöning!

— När skall jag lämna platsen?

— Från och med denna stund, begriper ni väl.

— Vill patron framföra min hälsning till er fru moder. Hon har visat mig mycken välvilja.

Rösten skälfde något.

Patron böjde jakande på hufvudet.

— Hon skall blifva ledsen att höra det ni handlat så oklokt och tanklöst, tillade han med sin vanliga sinfixmin och räckte den stackars hemlöse handen till afsked.

Efraim gick med en känsla af bedöfning ned för trapporna. Hans principals blick tycktes hafva fastnat i hans egna ögon liksom när man länge betraktat en ljuslåga.

Det var en låga som kunde bränna, men icke värma . . .

Han ville ej gå tillbaka till kamraterna nu. Han var exalterad och kände sig ej stark nog att möta deras spefulla ord och blickar. Han kände blott ett stort behof att blifva ensam och fattade det beslutet att taga afsked af dem en annan dag.

Hvart skulle han nu taga vägen? Intet ansikte i världen, det måtte nu vara skönt som en af Rafaels madonnor, ägde för honom en sådan dragningskraft som hans förra fruktade Medusa-

hufvud, tant Starréns sträfva oharmoniska drag. Hvad Gud var god som gifvit honom en trofast vän i henne!

Först måste han besöka sin mors graf. När han tänkte på henne, på det löfte han gaf henne i hennes dödsstund att hellre lida hvad som helst än med uppsåt bryta något af Herrens bud, var han glad att han haft mod att hålla detta löfte, fastän framtiden låg oförståelig framför honom som ett »terra inkognito».

— Mamma, hviskade han som ett barn hvilket har gråtit sig trött, jag har bringat dig mitt lydnadsoffer — månne du vet det?

Sedan ställde han sina steg till den gamla kända vinden.

Gumman såg honom redan på gatan och på gången såg hon att något hade händt. Instinktlikt kände hon hvad det var. Hon kände sin brorsons principer och hade på förhand tänkt sig hur det kunde komma att gå. Hennes hjärta sammanprässades när hon hörde de välbekanta stegen i trappan. De voro icke så lätta och spänstiga som förr.

Han knackade lätt på dörren.

— Kom in! Jag vet hur det är . . .

— Har någon redan varit här? frågade han häftigt när han låste dörren efter sig.

— Min aningsförmåga, svarade hon i medlidsam ton och det gamla rynkiga ansiktet uttryckte mer ömhet än han sett där förut.

Han var blek och den hand han räckte henne var kall som is.

— Min stackars gosse! Jag har på förhand fruktat att det skulle gå så. Det är förspild möda att söka beveka min brorson att ändra hvad han en gång sagt. Det vore lika omöjligt som att söka taga ner månen. Det var väl om söndagsarbetet kan jag tro?

— Naturligtvis! Han har aldrig visat sig missnöjd med mig förr än nu. Han har varit en god husbonde.

— Ångrar du att du tog platsen?

Han såg upp och log. Hur manlig han blifvit på dessa sista åren! Gossen hade måst vika för mannen.

— Det gör jag inte, tant Ella. Det har varit en god skola för mig och jag är medveten om en förmåga som jag trott mig absolut sakna. Men hur få plats utan rekommendation? Och det ger mig nog inte patron Brandahl.

— Låt Gud sörja för rekommendation! Det är det säkraste. Af Tore Brandahl har du ingen att vänta. Så mycket känner jag karlen. Hvar skall du vara till natten?

— Ja, sannerligen jag därpå har tänkt ännu. Jag har pängar, så det blir väl någon råd.

— Spara du dina slantar. De gå snart åt skall du få se. Sömmerskan som har ditt förra rum är borta och syr denna vecka. Men hon kommer hem ett ärende och då kan jag ju fråga henne

om du kan få ligga i rummet om jag släpper till järnsäng och sängkläder. Du hjälper mig in därmed och så äter du här hos mig. Det kostar dig ingenting.

— Ack, tant Ella — min kära sagoprinsessa! Hur skall jag kunna visa er hur tacksam jag är!

— Det vet jag förut kära du. Du har karaktär i dig och det lönar sig att söka få dig på fötter. Jag är säker om att du aldrig glömmer din gamla tant.

Att det kunde bo en så stor, ädel själ under en så sträf yta!

— Men sedan — du Efraim?

— Nu blir det nog min enda utväg att gifva mig af till bondlandet i första taget. Jag har sett att det går att böja sin natur när nödvändigheten bjuder det, ja, till oeh med förändra den, och jag tror jag bör antaga min mosters inbjudning och resa dit nu, åtminstone öfver julen. Få se om Gud öppnar någon plats för mig sedan!

— Och när tänker du fara ned och bli bonde?

Ynglingen log åt gummans insinuation på deras samtal för två år sedan.

— Redan i morgon.

— Men då hinner du inte underrätta dem.

— Behöfs inte. Moster har en gång för alla bjudit mig och jag tänker inte ställa mina anspråk högt.

— Jojo du! Är du inte Efraim Hellner än? Tro dig inte själf för väl!

— Men jag ser ingen annan väg, om än landtlifvet skall rent af tråka ihjäl mig. Pängarne räcka nätt och jämt till resan dit och därifrån om jag skall åka med skjuts hela vägen, och jag kan omöjligt inte ligga och tära på er. Jag är för stolt att vilja vara en snyltgäst, när jag är arbetsför, ser ni.

— Ja, res då med Gud. Men hör du det gosse, *med Gud!*

— Ja, ja, tant Det var ju för hans skull jag miste min plats.

Gumman suckade och tänkte:

— Ja, nog har Gud sin hand med i spelet. Om blott min käre gosse finge ögonen mera därpå och läte självförtroendet fara!

Fjerde kapitlet.

Hos bönderna.

Det låg stämning, adventstämning, öfver den vinterfriska tafla som upprullade sig för Efraim Hellners ögon, när han trädde ut ur skogen, som på norra sidan om Stjärnings vidsträckta ägor bildade en tätt gjupgrön vägg.

Uppe på en höjd, omgifven af rimfrostglittrande träd, låg manbyggnaden, ett stort envåningshus med brutet tak, höga gaflar och två stora frontfönster öfver verandan. Huset syntes nyss vara brädfodradt, men var ännu omåladt.

Djupt inunder denna höjd utspände sig en slät hvit yta med ett nät af snöplogsvägar, svarta af koltransport, och inramad af höga, mörka barrskogar med någon öppning här och där för en röd stuga.

Ett kyrktorn sträfvade i höjden ur sin hvita bädd af snöiga löfträd.

Hvad det här måtte vara skönt om sommaren! Men — månne han hittat rätt? Detta ställe såg mer ut som ett gammalt herresäte med sina långsträckta uthuslängor, sina alléer och lummiga löfträdspartier, än en bondgård.

En kolkörare hann honom just i skogsbrynet.

Det var en medelålders bonde i grå vadmalsrock med förskinnet utanpå, höga stöflar och stora skinnbeslagna vantar på händerna. Det var kallt och formannen hade dragit ner mössan öfver öronen. Hans näsa var röd af kölden och skägget var rimmadt.

Just en äkta bondtyp, tänkte den unge, resande herrn. Tänk om han är min morbror!

— Hör på, min vän, hvad heter stället här?

— Dä ä ju Sjane, vet jag.

— Sjane, eftersade den unge mannen för sig själf. Ett sånt barockt namn på ett så vackert ställe.

— Nå, säg mig, är det långt till ett ställe som heter Stjärninge, vet ni det?

— Sjaninge? ja, det är ju samma namn, vet jag! svarade bonden och såg på den frågande med

ett par stora, dimmiga ögon som Efraim tyckte sågo rysligt dumma ut.

— Ja, Sjaninge eller Sjane, dä ä detsamma, det kan han fälle förstå!

— Nå, då så känner ni till herr Johan Sölvesson?

— Harr? Sölvesson ä väl ingen harrekarl.

— Jaså — men ni känner honom?

— Dä gör jag fälle. Dä ä hans kol jag kör.

Den unge resenären lyfte på pälsmössan, tog sin lilla kappsäck i handen och skyndade framåt.

Hans unga hufvud var fullt af funderingar.

Hur skulle han blifva emottagen, och hurudana voro väl dessa släktingar hos hvilka han nu tvingades att stanna, kanhända både länge och väl?

Klockan var nära två och han kände sig både trött och hungrig, efter en fotvandring af två mil och en frukost af en kopp kaffe och ett par skorpor. Hans kassa måste räcka till mycket och den tålde icke vid större utprässningar.

Den vanliga middagstiden var således förbi. Skulle de väl därinne ha tanke på att han kunde vara hungrig?

O, huru han kände sig biltog i denna stund! Om han ändå vore tillbaka hos sin gamla sagoprinsessa!

Långsamt fortsatte han vägen framåt gården. Det var ju ingen brådska att hinna fram till dessa okända släktingar, som måhända icke voro så synnerligen glada åt hans ankomst, fast de af höflig-

het bjudit honom. Han hade alls ingen föreställning om hurudan karl hans morbror var, och moster Emelie mindes han som en barndomsdröm. Men mamma hade ju sagt att hon var lik henne och då kunde hon väl icke vara annat än god.

Vägen var härlig. Den ledde in i en allé af väldiga urgamla träd, som nu ståtade i sin frostskrud med solglitter på, så att de skimrade i alla färger.

Fram på gården var visserligen en bred väg med höga snökanter uppkörd till stora trappan, men den såg alls inte trafikerad ut och gångsdörrarne innanför verandan, sågo hermetiskt tillslutna ut.

Hvad fans det väl innanför dessa tillstängda dörrar, snygghet, ordning, hjärtlighet och gästvänlighet eller buttra miner, grofva talesätt, karg bondsnålhet, oordning och snusk?

Han ångrade nästan sitt beslut att så hastigt och oförberedt begifva sig hit.

Tungt steg han uppför trappan. Ingen syntes till som öppnade för honom. Dörren var låst inifrån.

Han knackade . . . intet svar . . .

Med en känsla af modlöshet, gick han om hörnet för att uppsöka en annan ingång till detta till utseendet ogästvänliga hus. Där var ändtligen förstugan till köket.

Inkommen där, nåddes hans öra af ett bedöfvande, skrällande slammer, blandadt med hög-

ljudt prat och skrattsalfvor af flera kvinnoröster som pratade och larmade om hvarandra på kvinnors vanliga vis.

Hvad det kändes motbjudande att knacka på!

— Var så god, herr stallmästare! ropade en skojig kvinnoröst inifrån köket.

Man tog honom visst för stalldrängen.

Hellner öppnade dörren och steg in. Ett förläget fnitter från ett par unga kvinnor som sutto och hackade kött af alla krafter, mötte honom i dörren. En äldre kvinna, vördig och korpulent, satt och stoppade korf, och såg nyfiket på den inkommande. Kunde det vara moster Emelie?

Det var ett stort, rymligt kök med två stora fönster, som dock lyste med sin frånvaro af gardiner. Golfvet var utan mattor, fläckadt af fett och snöslask, och från grytorna i den stora spiseln spredo sig mustiga ångor öfver hela rummet,

— Är fru Sölvesson hemma? frågade Hellner, men stod kvar vid dörren med sin kappsäck i handen.

Kvinnorna sågo på hvarandra med återhållna leenden och förstulna ögonkast.

— Hedvig, gå in och se om din mamma är inne.

Den tilltalade, en flicka på tretton år, stod vid spiseln, med båda händerna om järnstöttan och svängde sin mjuka kropp till höger och vänster på ett självsvåldigt sätt. Hon vände sitt ansikte till den främmande och fästade på honom ett par

stora undrande ögon, mörkbruna som mogna moreller.

Hvad detta ansikte var öfverraskande vackert med det mörkbruna håret i tjocka rika lockar kring hufvudet, och de friska, fint skära rosorna på de runda kinderna — men en sådan trubbnäsa . . .

Detta var således hans kusin.

Flickan gick långsamt in i ett annat rum hvarifrån hon kom åter med de orden:

— Mamma är i boden och saltar kött, men om herrn vill stiga in och vänta en stund skall jag springa efter henne.

Han fick åter en nyfiken blick ur dessa varma ögon, beslöjade med silkeslena ögonhår.

— Var så god herrn! Pappa är där inne.

Flickan öppnade dörren till en stor sal, familjens dagligrum, där det fans vackra, solida allmogemöbler, men dit äfven hiskliga korftråg och stora fat med skuret kött, funnit sin väg.

Efraim gick på med rynkade ögonbryn, inom sig dragande paraleller mellan detta hem och det hem som han var van vid.

En snyggt klädd man på omkring fyratio år med trohjärtade, bruna ögon och krusigt hår, stod vid den öppna spiseln, med ena foten på spishällen, och putsade med sin pennknif bort ojämnheterna på ett korfhorn.

Han mötte den inträdande med en vänlig, frågande blick.

Den första anblicken af morbror Sölvesson

var förtroendeväckande, och med lugnande känslor steg den unge mannen fram och presenterade sig.

— Nej — är det Annas gosse? Så välkommen då! Hvad mor skall blifva glad!

Han hade knappt sagt ut ordet förrän dörren öppnades ånyo och en kvinna trädde in i rummet.

Hon var icke värst fin till sin paryr. Hennes något fylliga gestalt var omsluten af en gammal kofta som hade både rispor och fläckar, och där utanpå ett stort nedsmordt köksförkläde. På hufvudet hade hon en stor, blå ylleduk, med knuten i nacken.

Hon fick icke förr ögonen på främlingen, än hon slet af sig duk, förkläde och kofta, och rusade fram, omslutande honom med sina armar.

— Min käre gosse! Du är syster Annas son! Det misstar jag mig inte på. Gud välsigne dig och välkommen hit slutligen!

Hon kysste honom på pannan och hennes tårar föllo ner på hans händer.

Det var ju moderns drag upp i dagen. Samma mörka yppiga hår, samma fina ansiktsbildning och samma ljufva, blå ögon. Men hon var bra mycket fetare och såg friskare ut.

All öfverlägsen motvilja, all ängslig fruktan, gled undan som natten för dagsljuset. Han kände att han kommit till ett *hem*, fast inte allt var efter hans smak.

— Nu får du tåla vid att vi just inte ha det så snyggt som du är van vid. Du skall komma

ihåg, att det är strax före jul och då måste vi landtfolk ha många sysslor för oss som I stadsbor tycka äro obehagliga, och som I icke känna till. Men du skall få se att äfven vi kunna ha trefligt omkring oss, så blif nu inte förskräckt för mina korfttråg, sade hon, liksom hon läst hans tysta tankar.

— Hedvig, säg åt Tilda att hon eldar upp blå rummet, uppe i fronten. Det skall unge herrn ha. Och nu går jag ut och ombesörjer litet middagsmat, men som det dröjer en stund, så ta vi in kaffe som står kokt därute. Det tror jag skall smaka i kylan.

Efraim glömde köksbuller, kvinnoflin, fläckiga golf och trötta lemmar för en känsla af att vara hemma. Han kände sig lugn och tillfredsställd och språkade med sin morbror som om de varit gamla bekanta.

— Här har jag visst ännu en liten kusin, sade han då han varseblef en flicka vid Hedvigs storlek, som han hittills icke observerat. Hon satt på en låg stol och vaggade flitigt en liten knubbig världsmedborgare som sof så att de runda kinderna glödde.

Men flickans kinder voro hvarken runda eller röda. Hennes ansikte och hår var det mest färglösa man kunde se. Huru olika hon och Hedvid voro!

— Ja, Hedvig och Naemi äro på sätt och vis systrar — tvillingsystrar — sade Sölvesson

leende. Men inte genom blodsband ändå. Men Naemi är oss lika kär som om hon vore vår egen, för hon är en snäll flicka, tillade han, när han såg att flickans färglöshet bytte sig i skärt.

Efraim närmade sig henne och räckte henne handen.

Hon såg upp.

Hennes ögon voro af en skimrande, obestämd färg, stora och lysande.

Hvar hade han väl sett dessa ögon förut!

Flickan återtog sin virkning och började ifrigt arbeta, men Hedvig, den vackra, strålande Hedvig, tycktes ej vilja göra annat än i smyg betrakta sin nykomne kusin.

Hvad hon var vacker — men — den trubbnäsan, den trubbnäsan . . .

Hennes mor tillsade henne vänligt att duka bordet, sedan den unge gästen njutit det välsmakande kaffet, hvilket hon äfven gjorde med omtanke och snabbhet. Bordlinnet var glänsande hvitt, servisen vacker och maten förträfflig.

Efraims sinne fick ro och hvila och han kände sig som barn i huset.

När han vid kvälldags, ledsagad af moster Emelie, gick upp på blå rummet, såg han att äfven bönder kunde hafva det smakfullt och propert. Det var ett gladt, trefligt rum, med vackra taflor på väggarne, blommiga långgardiner för de höga fönstern och hvita öfverdrag på möblerna.

Han blygdes öfver sig själf. Hur ljuf var

icke hvilan i denna goda säng, under denna varma mjuka filt, som slöt sig omkring honom som ett par skyddande modersarmar!

— Hvad min kära sagoprinsessa skulle vara glad om hon såge mig här, tänkte han och insomnade tryggt som ett barn.

Femte kapitlet,

Nya utsikter.

Klockan sju på morgonen sof den trötte vandraren ännu. Han väcktes af en knackning på dörren. På hans stig in, inträdde hans moster med en kaffebricka, dukad med broderad duk och äkta koppar.

Efraim satte sig förvånad upp i sängen och såg sig omkring. En björkvedsbrasa utförde tyst sitt viktiga värf i kakelugnen, utan att han hört det minsta när den tändes. Han och moster Emelie hälsade leende god morgon på hvarandra, som ett par glada barn.

Så lik mamma hon var! Kaffe på sängen, det hade han aldrig förr druckit.

— Det är bondseder, käre du. Men nu får du finna dig i att lefva på bondevis så länge vi få ha dig här.

Dessa ord väckte i minnet hvilka dumma inbillningar han gjort sig om allmogens lif. Hur

kunde han känna en sådan vedervilja för dessa enkla människor, som på det hela taget, hade mer grannlagenhet och visade mer finkänslighet än många af det s. k. bättre folket. Kaffet smakade så godt med hembakadt småbröd och ännu bättre smakade det att samtala med moster Emelie. Hon tog honom med storm. Ingen hade ännu frågat honom om hans sysselsättning eller hvarför han kom så apropos — säkert af bara grannlagenhet. Men han själf ansåg sig skyldig att låta sina släktingar veta att han mistat sin plats och af hvilken orsak. Efter frukosten talade han öppet och oombedt om alltsammans, fast han ej var säker om att de skulle gilla hans motiv.

— Gud välsigne dig gosse att du hellre lydde Gud än människor! utbrast hans moster och sprang upp för att taga honom om halsen.

— Det är karl med mod och karaktär, sade morbror med en gillande blick ur sina bruna ögon.

— Blott du icke gjort det i egen kraft utan i Guds, sade moster Emelie och såg honom frågande i ögonen.

Härtill hade han intet att svara, men hennes ord lämnade honom icke mer.

— Nu stannar du här om du vill en vecka eller flera, en månad eller flera, ett år eller flera, hur du finner bäst.

— Fortsättning med dina studier kan jag med bästa vilja icke bekosta, ty arrendet är stort och omkostnaderna för gård och hushåll, icke obe-

tydliga, men det jag kan, vill jag göra, och det är att bekosta dig en kurs vid landtbruksskolan på andra sidan sjön.

— Den saken tål att tänka på, morbror, svarade Efraim tankfull.

— Det gör den — och ingen bör gå mot sin vilja. Men arbeta är jag säker om att du vill göra.

— Sysslolös har jag aldrig varit så långt jag mins tillbaka, svarade han.

— Det är rätt! Det borde Hedvig höra, sade fadern och såg småleende dit flickan satt.

Hon hade nog hört det, ty hon slog ner ögonen så att de långa ögonhåren låg som en tätt silkefrans på de högröda kinderna.

Naemi satt tyst och blek som vanligt, med virkningen mellan de små flitiga fingrarne, och höll ett vaksamt öga på lille Sölve som tultade omkring henne på osäkra fötter.

Efter den första dagen i det nya hemmet var det för Efraim att taga afsked af både elementaristen och kontoristen, för att sätta sig in i landtlifvets många vintergöromål. Att gå och draga sig och äta nådebröd, var icke hans sak. Hvar han än skulle äta sitt bröd, nog ville han äta det »i sitt anletes svett«. Bort således med alla fina fasoner, all tanke på öfverlägsenhet och förfining! Han skulle nu mera lära sig att taga skeden i vackra handen och blifva en bra bonde — tills vidare.

Han log för sig själf när han skref därom till sin gamla vän, tant Ella, som nog ville veta

allt som hände hennes skyddsling. Det var så roligt att sitta och berätta allt detta för henne.

Han skulle att börja med, gå med Anders, gårdsdrängen, till vedskjulet för att hugga och lägga upp julveden. På Stjärninge eldades friskt under vintern, ty det var skogsbygd, och att spara på veden, var för folket där, någonting okändt.

Han suckade, när han kom ihåg hur sparsamt rädd hans mor hade varit om sina små vedflisor. Hvad som låg där på vedbacken och vittrade bort i sol och väta, hade räckt till bränsle i åratal åt henne.

I Anders hade han fått en munter, godmodig öfverseende lärmästare, och med sin vanliga lätthet att sätta sig in i nya förhållanden, tillägnade han sig fort den rätta slängen i armarne och kunde snart låta yxan drabba vedknubben med samma kläm som Anders, fast han att börja med åtskilliga gånger högg miste och träffade kubben i stället för vedträdet.

Röd och svettdrypande kom han på sin mosters kallelse till förmiddagskaffet, ingen spenslig, blek gosse, utmärglad af nattvak och umbäranden numera, utan en starkt utvecklad ungdom, spänstig som en fjäder, fast hans smärta gestalt och nobla hållning tydde på en annan samhällsställning.

Nu smakade kaffet till och med bättre än dagen förut.

Det fanns äfven en hel del andra göromål som Efraim skulle deltaga i. Sölvesson hade tvänne

kolmilor samt ved- och timmerhuggning, jämte kol- och timmerkörning där uppe i de stora skogarne. Därtill fanns två unga sprakfålar att köra in och en hel del redskap att slöjda och reparera och alla dessa olika branscher väckte den unge stadsbons verksamhetslust.

Man skrattade godt åt hans första forsök och små lustiga misstag och själf skrattade han äfven som om det varit fråga om bara pojklekar och gymnastiska öfningar. Men under leken låg det allvar och under de emellanåt misslyckade försöken, en okuflig vilja att öfvervinna svårigheterna och komma framåt.

Vid milorna förnyade han bekantskapen med kolköraren Sven på Kråkebråten och han blef varse att under den enfaldiga ytan låg det en skatt af kärf, men naturfrisk humor och ett ständigt godt lynne. De tu blefvo snart goda vänner och när Sven kom kankande i backen, före med Grålle för sin kolryss, var man säker att få se Hellner där näst i raden med Brunte för sin.

Hvad det var roligt att köra de stadiga, välfödda hästarne, som så fort lydde den minsta ryckning på tömmen!

Det var ett friskt, härligt lif där uppe i skogen — ett lif som mäktigt tilltalade Efraims poetiska lynne. Hur kunde han, medan han i staden satt inom fyra väggar med sina böcker, ana att det fanns ett sådant själsuppfriskande element, som just i de djupa, tysta, majestätiska skogarne på

landet, där yxhuggen gåfvo eko, rop ljödo, bjällror klingade, hästar och slädar ilade fram, och där det egendomliga suset i träden talade om en storhet som var okänd i staden.

— O, hvad den skogen är härlig! Detta friska, rörliga skogslif utöfvade på honom ett sundt inflytande. Han växte duktigt, blef stark och vig hvartill äfven den sunda och rikliga kosten bidrog.

— Nu skulle min förtrollade prinsessa se mig, sade han leende till Hedvig, när han stod framför den lilla väggspegeln i dagligstugan och torkade kolstoftet från sitt varma ansikte. Han var ju svart som en sotarmurre.

Med de båda flickorna hade han snart kommit på samma förtroliga fot som en äldre bror med sina små systrar. Han ansåg sig vara mycket gammal och förståndig i jämförelse med dem och behandlade dem som barn, hvilket ofta syntes reta Hedvig.

Med sitt utvecklade sinne för allt skönt och behagligt, fann han en slags njutning i att betrakta sin kusins sällsynta fägring, trubbnäsan obeaktadt, men han skulle ansett det mycket under sin värdighet att egna henne något slags galanteri. Sådant där var ett främmande element för honom, allt för simpelt i hans tycke och därtill stridande mot hans åsikt om det rätta.

Men han fann intresse af att studera sina kusiner till deras olika naturdrag och själsbegåfning, emedan hans anlag för studier och särskildt

människokännedom, tvang honom därtill. Hos Hedvig fanns det just inte många ämnen att studera. När man en gång sett och hört henne, kunde man henne på sina fem fingrar. Hon var öppen, okonstlad och godlynt, med ett ömt och vänligt skaplynne.

Men hon visste att hon var vacker, och hon ville att äfven andra skulle veta det. Därför lade hon någon gång i dagen ett tämligen ohöljdt koketteri, som ingalunda föll hennes strängt stoiske kusin i smaken, utan hade en alldeles motsatt verkan än den åsyftade.

Naemi var nästan i allt en motsats till Hedvig. Mager, gänglig och färglös, ådrog hon sig alls ingen uppmärksamhet för några yttre företräden; och därtill hade hon ett slutet, nästan skyggt väsen.

Att börja med misstänkte Efraim att det stackars upptagna barnet var något styfmoderligt behandladt af fosterföräldrarne eller och att Hedvigs yttre företräden verkade nedslående på hennes jämnåring.

Men han såg snart att han misstagit sig. Både morbror och moster voro mycket kärleksfulla mot sin lilla tysta, flitiga fosterdotter, som ägnade lille Sölve, ende sonen i huset, en omvårdnad så öm och omtänksam som någon mor, och som måste kosta henne mycken självuppoffring. Äfven mellan henne och Hedvig var förhållandet innerligt och naturligt.

Hvaraf kom sig då denna slutenhet som icke syntes vara naturlig för henne?

Efraim märkte väl att under denna tysta, tillbakadragna yta, rörde sig ett själslif, vida rikare och rörligare än hos någon annan där i huset. Men det syntes som fåfäng möda, att söka locka några yttringar däraf fram i dagen.

När han närmade sig henne, var hon dock icke trumpen och oåtkomlig, utan svarade otvunget fast betänksamt, på hans tal. Hennes blick uttryckte alltid detta djupa tänkande, som jämt tycktes vara i färd med att lösa några af lifvets många problem.

Skulle han vinna förståelse af sitt eget djupaste själslif, hos någon där i huset, så skulle det vara hos henne — det var honom tydligt.

— Det ser ut som Naemi hade något att bära på, sade han en gång till sin moster. Det är inte naturligt, att en ung varelse som hon, skall ha detta brådmogna, betryckta utseende.

— Hon är mycket känslig och det kanske trycker henne att det hvilar en hemlighet öfver hennes börd, stackars min bleka Naemi, svarade moster Emelie efter en stund. Har du aldrig frågat henne om detta?

— Nej — jag vet att hon inte är edert barn, men när ingen sagt mig något därom, ville jag icke vara nyfiken. Allraminst ville jag såra henne med en fråga i detta ämne.

— Ja . . . jag kan ju gärna tala om det jag

vet, men det är inte mycket. När Hedvig var något öfver en månad gammal, fick jag bud att en döende kvinna ville tala med mig. Hon låg sjuk hos Bergelins på Lyan, du vet. När jag kom dit, låg hon där, en arm, öfvergifven och dödssjuk varelse med ett litet barn bredvid sig.

Hon hade hört, sade hon, att jag var en gudfruktig kvinna och därför trodde hon att jag ock skulle ha ett barmhärtigt hjärta. Hon bad, tiggde och besvor mig, att icke lämna hennes lilla flicka vind för våg, utan taga och fostra henne som mitt eget barn. Jag kunde icke neka henne detta. Förutom det att jag själf är öfverdrifvet barnkär, kände jag äfven en stark påtryckning från ofvan. Det var som en röst skulle ljuda inom mig:

— »Tag detta barnet och uppamma det åt mig!» Och det har jag bokstafligen gjort, och jag känner knappt något olika för min egen dotter och henne.

Men innan den stackars kvinnan dog, lämnade hon mig ett tjockt försegladt bref med denna utanskrift:

Till Naemi, att brytas på hennas tjugonde födelsedag om hon lefver.

Sedan tillade hon:

— Om flickan inte lefver då, så låt innehållet i detta bref följa henne i grafven!

Detta löfte gaf jag den döende och ingenting har kunnat fresta mig att bryta det.

— Vet Naemi om detta bref?

— Hon vet detsamma hon som jag. Och jag

tror att denna hemlighet plågar henne mer än hon vill låta märka.

Efraim kände stort medlidande med den stackars flickan, och han visade henne så mycken vänskap som öfverensstämde med hans principer.

Ännu stod dock Efraim på samma ståndpunkt till sitt inre lif som förut. Men hans tro på sig själf var dock rubbad.

Moster Emelies önskan att han hade offrat sin ställning i lifvet icke i sin egen kraft, utan i Guds, låg och grodde i hans innersta, och han kunde aldrig, trots sitt skarpsinne, komma till klarhet angående skilnaden på Guds kraft och hans egen kraft.

Han hade från spädaste barnaår hört att »Gud är vårt allt i alla», »att vi i honom lefva, röras och hafva varelse».

Skulle icke då den kraft vi själfva hafva, vara ifrån Gud?

Han hade tidigt satt sig i sinnet att hans föräldrars Gud äfven skulle vara hans Gud, och detta beslut hade han hållit vid. Det hade hjälpt honom fram i lifvet, bevarat honom från frestelse och syndafall och satt sin stämpel på hans handlingar. Hvad fattades honom väl då?

Men hur han resonerade, kom han ej ifrån den iakttagelsen, att det var en skilnad på honom och andra troende. De voro i besittning af en lycklig frid, en inre värma, som han saknade. Hur ofta såg han icke vid de offentliga sammankom-

sterna som höllos så väl på Stjärninge som i gårgarne rundt omkring, och äfven vid den enskilda husandakten, huru lyckliga de troende sågo ut att vara och hvilken kraft och lif de lade in i sina sånger — dessa sånger, som så ofta i hans tycke saknade poetisk lyftning eller »piff», som han benämnde det. Och hvad var det väl som gjorde hans moders dödsbädd så ljus och fridfull? Hvad gaf henne styrka att bära lifvets pröfningar med sådant lugn?

Hvad hade förändrat hans Medusahufvud, »häxan», till en prinsessa?«

Hvad gjorde hans moster och morbror till samvetsgranna, kärleksfulla och barmhärtiga människor, som spredo välsignelser omkring sig åt alla håll?

Alla dessa voro i besittning af något som han icke ägde, det såg han tydligt, och följden var en inre otillfredsställelse som ständigt plågade honom och som ingenting kunde skingra.

Det var äfven en annan omständighet som tvingade honom till själfpröfning och ledde honom att draga mindre goda slutsatser om sig själf.

I sina släktingars hem och på sammankomsterna träffade han ofta troende, hvilkas andlighet framstod i alltför enfaldiga, ja, till och med anstötliga former. Hos dessa kristna hade Kristus icke den skepnad som kunde behaga honom. Han framträdde där icke med behag utgjutet på sina läppar. I tal och åthäfvor, fann han dem rent ut

sagt, odrägliga. Och likväl visade moster och morbror dem samma varma intresse som andra, mera älskvärda kristna, då han hade svårt att besvara deras klumpiga vänskapsyttringar med vänlighet tillbaka.

Hans rättskänsla nödgade honom att erkänna det felet var att söka hos honom själf. Men hvari bestod detta fel?

Sjette kapitlet.

Öppnade ögon.

Julen hade kommit och gått. Det hade varit en glad, fridfull högtid, full af julstämning och landtlifspoesi. Sedan julstöket med kötthoar, korftråg, bakskifva och degtråg lyckligt och väl var öfverståndet, fanns ingen befogad anmärkning att göra mot snyggheten och ordningen inom hus. Bottenvåning och vindsrum, kök, källare och skafferi, ja, till och med stall, ladugård, redskapsskjul och vedskjul, allt hade måst genomgå en genomgripande reningsprocess. Julgran och julgåfvor hade bidragit att höja julstämningen.

Efter julen kommo julbjudningarnes tid, då både rika och fattiga ville se sina vänner och grannar på en kopp kaffe och en smörgås. Att det kunde vara ett nöje att gå in till de fattige i deras

små anspråkslösa stugor, för att dricka en kopp kaffe, hade Efraim Hellner icke haft föreställning om. Men man lär så länge man lefver . . .

Vintern med sitt rörliga, friska lif i skog och mark var snart ett minne blott och våren med sina ljufva, ungdomliga behag kom, efterlängtad och välkommen, med ljumma vindar, lösta böljor och gröna backar. Då tedde sig naturen omkring Stjärninge i all sin skönhet, och en sjö var aldrig så blå, en skog aldrig så grön och en blommstermatta aldrig så fager i Efraim Hellners ögon som just där. Då kommo också ett slags sedvanliga fästligheter och tryckte sin stämpel på folklifvet. Den dag vårsådden skulle börja, bjödos gårdens alla underhafvande, män och kvinnor, unga och gamla, stora och små, på plogöl hos husbondefolket. Där gick det gästfritt till. Kaffe med flera slags bröd, klengåsar med ost, ostkaka, äggkaka, riskaka, stekt fisk och flera goda saker uppdukades då. Då var den rökta skinkan efter julslaktet mogen för knifven, och vörtlimporna efter julbaket gräfdes upp ur sädesbingen och ångades upp tills de blefvo mjuka och svampiga som nygräddadt bröd. Då rådde en munter, lifvad stämning, fri från allt tvång, bland den helgdagsklädda skaran där ute i det gröna, om väderleken tillät det, eller ock inne i stora salen om det blef kallt och blåsigt. Vid Sven i Kråkebråtens sida höll då unge Hellner till, som på det hela var en favorit hos alla för sitt enkla, hjärtliga och upptågsfulla sätt.

Han tog allas hjärtan med storm. Gamle Sven var så full af historier, gamla sägner och familjtraditioner, folkseder och historiska minnen, att han var lika god som en krönikebok, och däri låg något fängslande för Efraims sinne, som var benäget för det romantiska.

Ingen kunde se att den unge harrekarlen på Sjane, som han benämndes i trakten, icke var lugn och lycklig då, och ingen mer än tant Ella fick heller kasta en blick i hans inre, där ofrid och otillfredsställelse, jämte en brinnande längtan — den gamla längtan efter att pröfva sina krafter i vetandets värld i stället för att lägga in dem i kroppsarbetet, alltjämt glödde, lik den tysta, dolda men förtärande elden i kolmilan där uppe i skogen.

Efter husbondens plogöl ville ock torparne göra sitt lilla kalas den dag de fingo harfva ner den utsådda säden i sina »lyckor», med husbondens hästar. Då bjöds först och främst husbondefolket, och de gingo utan krus att dricka en kopp kaffe och äta en smörgås i de små torpstugorna, där det då alltid luktade nyskuradt, med fint hackadt granris på golfvet.

Några af torparne voro troende och andra som ville stå väl med husbondefolket, ville anses vara det.

Efraim var gärna med på dessa små glada samlingar i torpstugorna. Han tyckte om att studera folksederna i orten och göra iakttagelser om deras hemlif.

En gång blef hela familjen bjuden till Niklas Ersa i Backeliden, en liten egendom som gränsade intill Stjärninges ägor. Niklas hade bara en häst och därför fick han till vårsådden låna en af Sölvessons. Boningshuset var gammalt, lågt och grått, och bestod af stuga, kammare och kök. Både mannen och hustrun voro varma, ärliga kristna, men mannen räknades allmänt för att vara något konstig. Han hade vid sin omvändelse gått igenom en svår själskamp, som äfven sedan han kommit till frid med Gud, lämnat märken efter sig.

Mor Emma var en stillsam, arbetsam och tålig kvinna, som under sin mans andliga brytningstid gått igenom svåra trosprof, och icke många visste om det sanna, kristliga hjältemod som bodde inom den tarfliga bondhustruns dräkt.

En gammaldags gästfrihet rådde där i huset, men där fanns icke mycket af sådana saker som beredde trefnad och komfort i nyare hem. Hvad som dock aldrig förfelade sitt mål att göra ett angenämt intryck, var att se den stora barnflocken med sina trefliga, blomstrande ansikten och sitt vänliga, sediga uppförande, lyda föräldrarnes minsta vink. De voro allmänt ansedda för att vara de bäst uppfostrade barn i hela trakten.

Då Sölvessons gingo hem i den ljusa vårkvällen, gingo Efraim och hans moster sida vid sida.

Mor Sölvesson hade under aftonens lopp tyckt sig se ett uttryck af missnöje på sin systersons ansikte.

— Hvad tycker du om din afton, Efraim?

— Hm — jag undrar på att människor kunna finna sig i så tarfliga omständigheter och stanna på en så låg kulturgrad, som dessa människor tyckas göra. Han ser nästan ut som en halfvilde med sitt tofviga hår och sitt otympliga sätt. Äro de fattigare än morbrors torpare? Dessa ha det i allmänhet mycket trefligare. Dessa makar måtte ha bra outvecklade begrepp om huslig trefnad.

— Jag fruktar du är litet orättvis nu Efraim. Du skall tänka dig en man som hållit på att gå under i kampen för sitt eviga väl och en hustru, som fått lämna allt husligt arbete i en tolfårig flickas händer för att själf sköta jordbruket och ha gårdens alla affärer med skatter, låneräntor och allt annat att sörja för, och därjämte med lugn och kraft söka uppehålla modet hos sin själssjuke man, utom den sorg det har gjort henne att se hans nöd och inte kunna hjälpa. Hon är en hjältinna om någon kan vara det.

— Ja, det kan ju hända. Men det syns inte på henne. Hon ser tarflig ut.

Efraim slängde otåligt sin spatserkäpp fram och åter.

— Du må inte döma kärnan efter skalet, min käre Efraim. Se på hennes barn, så lydiga, men på samma gång så glada och vänliga de äro. De äro bättre uppfostrade än många andra barn som jag sett.

— De ha måhända sådana skaplynnen.

— Det tror jag ej – visserligen gör skaplynnet något till saken — det nekar jag inte. Men de skulle väl då icke alla vara sådane de äro.

— Kanske de helt enkelt äro för dumma att vara bråkiga.

— Jag förstår dig icke Efraim! Du tycks vara afvogt stämd mot denna familj, som jag tycker i många fall är före oss andra som bekänna oss tillhöra Kristus. Barnen äro icke dumma. De få utmärkta betyg i skolan. Du skulle blott närmat dig dem mera och meddelat dig med dem i stället för att gå för dig själf och —

— Tjura, säg, ifyllde Efraim leende. Ja, jag säger uppriktigt, jag trifdes icke alls där.

— Men kände du då icke hvilken god ande som rådde i detta tarfliga hem? Jag känner mig alltid vederkvickt till min ande, när jag varit hos denna familj.

Där stod nu Efraim igen. Icke kände han en sådan vederkvickelse som den moster Emelie talade så varmt om. Hvad han kände, var en oangenäm känsla af det simpla, inskränkta och icke fullt ordningsfulla i det nästan torftiga hemmet, där till och med prägeln af gammaldagshet saknades. Hvarför ägde han icke denna fina uppfattning af det verkligt stora — det osynligt gedigna, som hans moster hade?

— Moster Emelie, jag tycker att när man bjuder främmande kunde man väl ha bättre städadt. Det tycks som de rent af saknade känsla för det

snygga och prydliga där borta på Backeliden. Jag går hellre till mor Inga på Källmyran, hon och hennes syster Lisa äro bra snygga kvinnor och alltid är det trefligt och rent inne hos dem.

— Men det gör inte jag.

— Hvarför det?

— Jag vill ej gärna säga det. Jag tänker du förstår det . . .

-- Nej, så verkligen jag det gör, moster! De äro ju gudfruktiga och snälla människor och därtill ytterst vänliga och höfliga.

Mor Emelia såg på sin systerson med en pröfvande blick.

— Har du hört ett gammalt ordspråk som säger: »Det är ej guld allt som glimmar?»

— Ja vars, många gånger. Hvad menar moster därmed?

— Det förstår du nog.

— Inte ett dugg. Säg rent ut!

— Du läser i din bibel om grenar i vinträdet som icke bära frukt, om bröllopsgäst utan bröllopskläder, om bröllopstärnor utan olja i sina lampor.

Efraim gick länge försänkt i tankar.

— Moster tror att kvinnorna på Källmyran äro sådana . . . Är det ej att döma väl strängt?

— Jag dömer ej, och jag önskar att jag misstoge mig om dem. Men visst är, att de icke äro sådana de visa sig. De äro alltid med på sammankomsterna, de nyttja andliga talesätt och bekänna sig vara kristna. Men när de råka sina

vänner i världen — och sådana ha de många — människor som äro uppenbara fiender till allt andligt, så kunna de berätta för dessa hur illa det står till bland läsarne, hur mycket orätt de göra o. s. v. Och nog käns det i anden att de icke hafva lif i Gud.

Efraim hade mycket att tänka på den kvällen när han gick till hvila.

Sjätte kapitlet.

Allenast i Gud haf din ro, min själ!

Grenar i vinträdet som icke bära frukt — bröllopsgäster utan bröllopskläder — jungfrur utan olja — icke lif i Gud —

Detta var ämnen, som det unga lärdomssinnet icke än studerat sig in uti.

Han hade ju nästan alltid haft en oangenäm förnimmelse af ett andligt obestånd — af att något fattades honom som kristen.

Nu började han komma denna inre brist på spåren:

Han hade icke lif i Gud . . . Han var en gren i vinträdet som icke bar frukt . . . som hade bara löf . . . och skulle tagas bort . . .

Det var en hemsk upptäckt och den hindrade honom att få en blund i sina ögon. Hvarför fatta-

des honom detta? — Och hur skulle han kunna hjälpas?

— Moster, sade han på morgonen, då han hjälpt henne att strecka upp trädgårdssängar för potatis. Tänk om jag är en gren med endast löf!

Mor Emelie såg upp från arbetet och log.

— Skrattar moster åt mig? Tror inte moster att jag menar hvad jag säger?

— Jo, det vet jag. Men hvarför behöfver du vara en gren med endast löf?

— Behöfver . . . tror moster att jag kan gifva mig andligt lif själf?

— Ja, på så sätt att du kan taga emot af honom som sade till judarne: I viljen icke komma till mig att I måtten få lif! Kom bara!

— Det där lät omöjligt.

Fast ingenting kan vara enklare än det, att bara komma och taga emot, kunde ingen väg vara mera halsbrytande för den stackars unge filosofen, än just denna.

— Hvari består felet, tror moster?

— Jag tror att du icke ännu fått se dina synder lagda på Guds lamm!

Med dessa ord lämnade hon honom ensam med sina tankar — och med den trofaste anden . . .

Synder?

Han visste att han var en syndare — därom var intet tvifvel — men icke just att han hade några särskilda synder. Men — detta lif utan lifsgemenskap med den korsfäste Kristus — var

det icke en hel lång sammanhängande kedja af synder?

Hans inre oro och strid ökades mer och mer. Han åt litet, sof litet i några dygn och i arbetet låg en tyngande olust, mycket ovanlig hos honom.

Sölvesson hade brådtom med sina vårarbeten och var dessutom just ingen observatör. Emelie såg att han var nedslagen, men gick och väntade på att han själf skulle säga något. Men hon bad desto ifrigare.

En dag blef hans ångest nästan outhärdlig. Han var så viss på att det icke kunde gå för honom att komma till lif och frid på samma sätt som andra. Det var allt för lättvindigt. Det måste vara något säreget med honom. Var han kanhända oduglig till tron?

Han mådde illa och måste gå ifrån arbetet i trädgården för att söka få någon ro och hvila. Långsamt gick han uppför trappan till sitt rum.

Han stannade tyst utanför dörren, ty ifrån ena gafvelrummet hörde han något som tilldrog sig hans uppmärksamhet.

Det var några toner sjungna af en röst som i uttrycksfull skönhet icke hade sin like, efter hans omdöme.

Det var Naemi som satt där uppe hos lillen som haft mässlingen, och sjöng för sig själf medan den lille sof.

Efraim kände sig alltid mäktigt berörd af denna underbara, vemodiga röst, men det var en

sällsynt njutning, ty Naemi var nästan omöjlig att få till att sjunga, när hon visste att någon hörde henne. Nu trodde hon säkert att hon var ensam, och därför lät hon de mäktiga tonerna fritt strömma ut i rummet.

Allenast i Gud har min själ sin ro,
Min frälsning han är,
Min klippfasta borg, dit han spännt en bro
Som säkert mig bär.
Dess räcke är bön, och dess spännkraft är tron;
Där vandrar jag tryggt,
Och skulle jag vackla — så vacklar ej bron
Ty Gud henne byggt.

Allenast i Gud har min själ sin ro —
Sin fromhet — sin frid.
Och sökte jag frid i min arma tro,
Det blefve blott strid.
Och sökte jag fromhet och samvetsro
I något hos mig,
Dit ner, där förtviflan och sorger bo,
Då ledde min stig . . .

Här stannade sången, men den fortsatte sedan i den unge mannens hjärta.

Han ville veta hvar Naemi lärt den och skyndade in i rummet.

— Naemi, hvad var det du sjöng?

Flickan for förskräckt upp, som om någon gripit henne på bar gärning med något ondt.

— Hvad du skrämde mig, Efraim! Väck inte lillen!

— Hör du Naemi, sjung den sången en gång till!

— Inte nu. En annan gång kanske.

— Låt mig då läsa den! I hvilken bok står den?

— Men du är ju alldeles vild! Jag sjöng den utantill . . .

— Men den står väl på något ställe . . . säg mig det!

Flickan såg förlägen ut.

— Jag har den skrifven — men du får den inte . . .

— Då har du skrifvit den själf. Naemi, neka bara icke . . . Låt mig få den!

Flickan såg på honom med de stora, glänsande ögonen, där förlägenhet och obeslutsamhet synbart blandades.

— Hvarför skall du stå ute och lyssna? sade hon undvikande.

— För att jag just nu behöfde höra de orden . . . Sjung den åter är du snäll!

— Se här har du den. Men du tycker nog att den är dumt skrifven, du som är så lärd . . .

— Det är du som är lärd och jag som är dum. Tack Naemi! sade han och tog det tillskrynklade papperet med sig in på sitt rum.

Dagen därpå var han »glad som fågeln på sin gren i lunden», och när han kom ner till

det tidiga morgonkaffet hviskade han i sin mosters öra:

— *Allenast i Gud har min själ sin ro, ifrån honom kommer min frälsning . . .*

Åttonde kapitlet.

En ny lifsuppgift.

Efter denna andliga rekreation öppnade sig nya vyer för Efraim Hellners inre öga. Han antog med tacksamhet tillfället att lära sig landtbruk, medan han trodde sig draga nytta däraf i en framtid. Han var äfven ifrig att lära sig all slags slöjd och tillägnade sig med sällsynt lätthet skicklighet i alla de branscher som stodo honom till buds.

Sina öfriga planer behöll han för sig själf tills vidare. De skulle hafva tid att mogna. Han var ännu så ung.

Men tiden gick.

Han genomgick landtbruksskolan med vackra betyg och stannade sedan kvar där ett par år som biträdande lärare i det teoretiska. Landtbruksskolan låg helt nära, och all sin lediga tid tillbrakte han hemma.

Den dagen han fyllde tjugotvå år delgaf han sina släktingar sitt beslut att ägna sig åt missionskallet. Han ville med nästa läsår gå in vid mis-

sionsinstitutet och sedan han genomgått detta, offra sin tid, sin kraft och sitt lif åt missionen bland hedningarne.

Detta hade nu blifvit hans käraste framtidsdröm — en dröm som han med säkerhet trodde skulle blifva verklighet, så viss var han att Gud hade kallat honom till detta värf.

Medel till studierna vid institutet hade han hopsparat af de löner han fått vid landtbruksskolan.

Det var väl inte utan att Sölvesson hade haft andra planer för sin unge, lofvande släkting, men de måste ju vika för en plan som tydligt nog för en och hvar kom från Gud.

Det blef tomt efter den unge mannen på Stjärninge, där han med sitt färgrika väsen, sitt glada, uppfriskande sätt och sin mångsidiga begåfning hade liksom fyllt alla tomrum. Han hade under den tid han tillbrakt där, utvecklat sig till det han var och nu var han så sammanvuxen med detta ställe, denna familj och denna omgifning, att det efter hans afresa var som ena väggen varit borta.

Under ferierna vistades han dock alltid några veckor hemma på Stjärninge och då voro alla dagar högtidsdagar. För honom blommade trädgården, grönskade gräsmattorna, målades båten, omtapetserades rummen och köptes ny kaffeservis.

Flickorna växte upp under tiden och utvecklade sig hvar på sitt sätt.

Hedvig fick snart namn om sig att vara or-

tens fagraste mö, och till moderns stora bekymmer visade hon benägenhet att blifva utåtvänd. Hon behöll dock sitt öppna, fromma sinne och lät säga sig.

Då Efraim var hemma under ferierna kunde han icke undgå att märka hur det låg henne om hjärtat att behaga honom. Men — bort med all kurtis! Kärleksförbindelser utgjorde hans leda — de togo den dyrbara tiden allt för mycket i anspråk, och han fann det ovärdigt att sysselsätta sitt sinne med sådant, då studierna till hans allvarsfulla kall, borde upptaga det. Vore det däremot Guds vilja, att i en framtid skänka honom en hjälp som är honom lik», så skulle han taga denna hjälp såsom en gåfva af Gud — och då finge det stå sitt kast om hon också hade trubbnäsa.

Naemi utvecklade sig äfven märkbart. Men hennes utveckling gick mera inåt än utåt. Det var blott skada att hon var så oåtkomlig och inbunden.

Hon skulle hafva varit det mest passande sällskap på hans långa promenader. Hon skulle bäst uppfatta hans idéer och äfven bereda honom en ren osjälfvisk njutning, genom att delgifva honom sina.

Men hon var som en tillsluten örtagård, en förseglad brunn.

Det var något som höll igen — det märkte han väl — kanhända det okända i hennes börd.

För öfrigt hade hennes yttre mycket utvecklat sig till hennes fördel. Hennes former hade

blifvit mjuka och harmoniska, hennes hår hade mörknat och hennes hy hade ljusnat, och ur de djupa, glänsande ögonen bröt sig ofta en stråle af lugn intelligens.

Hur gärna ville han ej höra henne sjunga sina egna små improviserade sånger med sin underbara röst. Men hon var som en fågel, som lyfter vingarne till flykt så fort man rör på sig.

Intet af allt detta störde ännu den unge stridskämpens lugn och här behöfde han icke nöta ut sina vapen.

När han under andra läsårets ferier kom hem såg han att Hedvig bar förlofningsring och det förvånade honom nästan, att han kunde se detta med ett så ostördt lugn. Han var till och med glad att hennes fästman var en allvarlig och trosvarm kristen, som utan tvifvel skulle utöfva ett godt inflytande öfver hennes något ytliga sinne. För honom hade hon icke passat, och själf tycktes hon vara nöjd och lycklig med sin lott.

Under tredje läsårets ferier mognade ett beslut hos Efraim Hellner — ett beslut som han fattade inför Guds ögon. Och det var att fråga Naemi om hon vid hans sida ville dela missionärskapets arbete, faror och umbäranden — ja, kanske martyrdöden — men äfven framgång och välsignelser. Han var viss i sitt sinne att ingen kvinna kunde vara mer lämplig därtill än just denna inåtvända, flitiga och självuppoffrande unga kvinna, med sin gömda skatt af själsbegåfning och sitt rikt utveck-

lade andliga lif. Hon — och endast hon skulle göra en man, så fordrande som han, fullt lycklig. Hvilken hjälp i arbetet skulle han ej få i henne!

Men hur skulle hon upptaga hans förslag? Därom hade han ingen aning, och ovissheten därom oroade honom mer än han ville erkänna för sig själf.

Fick han icke henne, ville han ingen ha.

— Tänk om äfven hon är trolofvad när jag kommer hem, tänkte han med oro.

Men det var hon icke.

Hedvig skulle ha bröllop och under tillrustningarne därför gaf Efraim med välbehag akt på Naemis lätthet att, trots sitt drömmande, svärmiska väsen, och sin håg för det intellektuella, sätta sig in i de husliga göromålen och styra och ställa med en mogen husmoders förstånd och omtanke.

Det skulle blifva ledsamt för moster och morbror — men hvad hjälper!

Det var nog ett svårt ögonblick när han för Naemi skulle framställa sin framtidsplan, men det blef så mycket lättare efteråt.

Hon försökte visserligen göra svårigheter för sin okända härkomsts skull, men den saken, förklarade han, hörde inte dit.

Från den stunden tillät hon honom att blicka in i sin själ, hvilken i hans ögon tedde sig som en härlig örtagård, där intet vatten fattas, och deras själar smälte tillsammans.

Bröllopet skulle firas i allsköns enkelhet på

hennes tjugonde födelsedag, som inträffade en tid efter hans afgång ur missionsinstitutet.

Hon var en fin brud, hvitklädd med krona och slöja och ingen tyckte att hon såg obetydlig ut mot sin lycklige, strålande brudgum. Men de lysande ögonen voro dock beslöjade af vemod.

Så fort de få bröllopsgästerna hade lämnat gården, skulle det hemlighetsfulla brefvet öppnas och hon skulle få lyfta på den slöja som hittills hvilat öfver hennes börd . . .

Hur skulle hon väl känna det, då den mörka gåtan blef löst och skulle ligga öppen och klar för hennes och hennes makes ögon?

Så kom den väntade och fruktade stunden. Sölvesson och hans hustru, Hedvig och hennes man, samlade sig in till de båda nygifta, för att inom slutna dörrar öppna det ödesdigra brefvet.

Det öfverlämnades åt brudgummen att först genomläsa det och sedan läsa upp det för de andra.

Vid det tysta genomläsandet blef Efraim förfärligt blek.

Naemi som såg detta, höll på att svimma. Men han fattade leende hennes hand och sade:

— Mod, Naemi! Du är en för god kvinna att öfverlämna dig åt känslopjunk.

Därefter läste han upp brefvet.

Det innehöll historien — den gamla ständigt nya historien om en man — en man ur de högre samhällslagren, som på det mest raffineradt samvetslösa sätt, drager en ung, oerfaren kvinna ner

i fördärfvet, för att sedan skjuta skulden ifrån sig och lämna henne att hjälplöst förgås.

På väg till sina fattiga föräldrar möttes hon af döden, hvarom hon på förhand känt en aning. Därför skref hon i tid detta bref som skulle upplysa hennes barn om det sorgliga i dess tillkomst i världen.

Namnet på honom som hade krossat hennes lifs lycka var — Tore Brandahl —.

Nu visste Efraim från hvem Naemi fått sina lysande ögon

Naemi var blek som döden när hennes make lade ihop brefvet med hennes arma moders sista hälsning.

— O, Efraim, suckade hon, det var ju den där hårde mannen som dref dig ur sitt hus, därför att du ville lyda Gud! Har jag en sådan fader!

— Han gick blott Guds ärende — och oss tillkommer det att äfven mot honom hafva Kristi sinne. Men det fröjdar mig att tänka på, att min unga hustru och min gamla sagoprinsessa äro släkt. Sörj nu icke, du min lilla Naemi! Hemligheten var ju icke så fruktansvärd heller. Låtom oss nu i stället höra en af dina egna sånger!

Naemi torkade bort tårarne, tog guitarren och sjöng med dämpad röst:

»Allenast i Gud haf din ro, min själ,
Allenast i Gud.

Aldrig glömde Efraim och Naemi denna ljufva, drömmande, konvaljedoftande sommarkväll — deras sommarnattsdröm.

Nionde kapitlet.

Ett kärlekens offer.

Någon tid efter bröllopet mottog Hellner ett bref med *** poststämpel. Men det var icke tant Ellas stil, den ende som växlade bref med honom från hans födelsestad. Månne hon var sjuk och hade anmodat en annan att skrifva — eller var hon död? Det var ju hennes brorsons stil — hans svärfaders välbekanta fina, lediga affärsstil!

— Hvad betydde det?

Han tog oförmärkt brefvet och gick ut i trädgården för att få läsa det i ensamhet.

— Brefvet var från Brandahl.

Det var en annan stämning där än i det sista kalla samtalet han haft med sin bokhållare. En dödlig sjukdom hade smugit sig på honom och ställt hela hans egoistiska, hjärtlösa lif framför hans inre öga. Han bad om förlåtelse för sin orättvisa mot Hellner och sade sig veta genom sin faster hvar Hellner var, och hvilket lefnadskall han valt. Så var det en angelägenhet som låg den döende tyngre på hjärtat än allt annat ondt han gjort, och det var om en bedragen, förskjuten kvinna, som för hans skull kastades ut i världen, hemlös och olycklig. Han hade under sin förfärliga samvetsångest talt vid sin faster därom, och som hon genom bref från Hellner fått del af hans då varande fästmös hemlighetsfulla börd, slog henne

genast den tanken att Naemi var hennes brorsons dotter. Hon meddelade den sjuke denna aning och visade honom ett fotografi af den unga kvinnan.

Saken var klar — hon var hans dotter . . . Nu ville han se dem båda innan han dog och bad dem skyndsamt komma upp. Resan skulle han betala.

Hellner skyndade att meddela sin hustru innehållet i detta bref.

Hon skälfde som ett löf. Hon skulle följa med. En okuflig längtan att en gång i lifvet se sin fader, vaknade hos henne och samma dag voro de färdiga att resa. Det var järnväg nu, och resan gick fortare än när den hemlöse ynglingen anlände till Stjärninge. Om åtta dagar kommo de tillbaka, Naemi med förgråtna ögon, men stilla och lugn, Efraim blek och tyst, men med ett uttryck af inre oro och strid. Naemi hade stått vid sin faders dödsbädd, hört hans syndabekännelse och hans bön till Gud om förlåtelse och rening i Jesu blod. De båda unga hade sett den fridlösa, oroliga elden i dessa lysande ögon, förbyta sig i fridens och själsrons lugna värme.

Han dog med Guds lof på sina läppar; Efraim och hans hustru hade äfven med glädje gästat gamla tant Ella, och det blef ett möte som himlens änglar kunnat fröjda sig åt. Hvad de hade mycket att säga hvarandra och hur trefligt dessa tre, som nu voro förenade med ännu ett band, hade det uppe i de små rummen i fronten. Till

och med Presidenten, som nu var gamle gossen, lefde än och tycktes draga känsel på sin förre vän — så vidt det icke var bara inbillning.

Efter handelsfurstens död och begrafning funno utredningsmännen hans testamente, där han tillförsäkrade fru Naemi Hellner ett arf på 20,000 kronor och sin gamla faster ett rikligt underhåll för lifstiden. Hela den öfriga stora förmögenheten delades på hans bror och andra släktingar.

Blefvo unge Hellners glada öfver en så oväntad och stor förmögenhet?

Naemi hade icke det sinnet att hon brydde sig om antingen hon hade mycket eller litet. Men för hennes man, hvars hela föregående lif varit en kamp för tillvaron, gaf detta testamente uppslag till inre slitningar och begreppsförvirring.

Hvad var Guds mening härmed? Skulle de sätta in detta arf och befria det missionssällskap som afskiljt honom till missionär från skyldigheten att underhålla honom? Eller var det icke en vink ifrån Gud att han nu kunde fullfölja den bana han från barndomen utvalt åt sig och som han vid moderns död nödgades afbryta? Han var ju ännu ung och hade sina i skolan inhämtade kunskaper i friskt minne. Och därtill kom hans stora lätthet att lära. En nästan okuflig lust att fortsätta de afbrutna studierna, vaknade med makt i hans inre.

Hvem vet hvad Gud menade? Måhända hade han misstagit sig i sin kallelse att bli missionär . . . I en så het eld hade han aldrig varit. De tätt på

hvarandra afskjutna pilarne voro i sanning glödande. De förut genomkämpade striderna, voro bara små skärmytslingar mot denna strid. Han hade till en början anmodat Naemi att upprätta paktum mellan sig och honom, men hon hade med ovilja afvisat detta förslag och sade att pänningarna stodo helt och hållet till hans disposition. Han hade ej med tydliga ord sagt henne hvilken själsoro och kamp detta arf orsakade honom, men hon såg det fastän hon teg.

Hon ville icke gå Gud i förväg. Oron hade nått sin kulminationspunkt och han måste säga henne allt. Som en gång förut satt han uppe på det lilla gafvelrummet. Redan i trappan hörde han dämpade toner af denna röst, som på honom aldrig förfelade sin magnetiska verkan. Han blef stående utanför dörren och lyssnade. Naemi tycktes sakta sjunga några fantasier till guitarren. Sedan svällde tonerna ut och orden hördes tydligt ut till den lyssnande:

»Du gaf dig själf, du gaf ditt lif,
Du gaf ditt blod för mig;
O, blodsbrudgumme, hvad skall jag
Väl gifva ut för dig?
Jag ger mig själf, jag ger det guld,
Det arf, du här mig gett.
Jag har ju kvar det himlaarf
Du mig af nåd beredt».

Förtrollningen var bruten . . . Efraim öppnade dörren, skyndade fram till soffan där Naemi satt,

kastade sig på knä och gömde ansiktet i hennes sköte.

— O, Jesus, du som offrade dig helt för oss! Af kärlek till dig offra vi oss helt åt dig, med allt hvad du gifvit oss!

Så bad han af öfversvallande hjärta. Därefter fick Naemi veta allt.

Vid aftonmåltiden, då familjen alltid hade bästa tillfälle att utbyta tankar och erfarenheter, hade Hellner återfått sitt glada lynne. Han var till och med strålande glad och strålarne återspeglade sig i Naemis glänsande ögon.

Man bad henne om en sång, och hon sjöng:

»Du gaf dig själf, du gaf ditt lif,
Du gaf ditt blod för mig» etc.

Denna sång skulle blifva måttot för deras lifsuppgift — men den fick aldrig mer än en vers.

Lapptäcket.

Berättelse ur lifvet af BETTY.

Trakten var just inte vacker, fastän enskilda partier däraf ägde en öfverraskande skönhet, såsom t. ex. häradshöfding Kronings nybyggda villa, Kronan, hvilken låg på en pittoresk höjd och gaf glans åt hela omgifningen. Men nedanför skogsbältet i öster, sträckte sig från norr till söder, nästan så långt ögat kunde nå, en vild, ödsligt kal ljunghed beväxt med enbuskar samt en och annan ung gran och tall, som sökte sträfva sig upp ur den magra, afsvedda marken, som för något tiotal år sedan härjades af skogsbrand. I dess norra del, midt för Kronan växte de unga barrträden tätare omkring en liten odlad täppa, där potatis och något grönsaker sträfvade för sin existens i den rödgula, sterila jordmånen.

En låg, grå stuga med svanka väggar och sjunket torftak, gult af blommande Sedum och försedd med en skorsten så hög och tung, att den syntes

kunna trycka ner hela den lilla bostaden i jorden, låg intill norra inhägnaden, där en liten sned grind förde ut på körvägen.

I denna stuga som kallades Slättemon, bodde en fattig änka mellan fyratio och femtio år, som hette Hanna Save.

Hanna hade nu legat sjuk i flera månader och ännu syntes hon ej blifva bättre, utan snarare sämre. Det var ängsliga, långsamma dagar för den arbetsamma kvinnan, som af alla sina grannar fått lof om sig att vara flitig som en myra. Ensam fick hon ock för det mesta ligga där i sin lilla stuga, ty icke hade hon, som själf icke alltid hade bröd för dagen, råd att löna någon sköterska, och icke heller ville hon gärna ha med främmande människor att göra.

Det var fattigt och uselt för stackars Hanna och långsamma dagar och ändlösa, pinsamma nätter, fick hon ligga där i sängen, tärd af sjukdom, sorg och umbäranden.

Så länge hon orkade röra sig, försökte hon alltid hålla det snyggt och renligt i sin lilla förfallna stuga, men nu fick spisen och väggarne mörkna mer och mer, gardinerna för de små, solbrända fönstern, sågo nedrökta ut och det bristfälliga golfvet började antaga utseendet af en upplagsplats för sopor och annat skräp.

Det var i sanning påkostande för Hanna att ligga där fullkomligt hjälplös och se på eländet, utan att kunna taga ett enda tag för att få det afhjälpt.

En gång om dagen kom en grannkvinna, lika fattig som Hanna, och därtill mor till en stor barnskara, in till den sjuka för att bädda om hennes säng och gifva henne till lifs hvad som fans i huset — om det fans något. — Men mer kunde hon icke hinna, förrän några af barnen kommo och gallskreko att »mor skulle skynda sig hem, för lillen skriker så . . .»

Det är dock något djupt gripande i den barmhärtighet som de fattiga visa hvarandra! De veta att det gäller försakelse — ett stycke af deras eget knappa bröd — då de frivilligt offa tid och krafter för sin hjälplösa nästa. De veta äfven att de ej hafva att påräkna någon ersättning, utom möjligen en återtjänst, om den behöfvande en gång skall blifva i tillfälle att meddela en sådan. Det ligger således ingen egoistisk beräkning som underlag för denna hjälpsamhet, utan en ren naturlig ömhet för den som lider, emedan de själfva veta hvad det är att lida.

Hanna kunde nog haft det mer bekymmerfritt om hon velat lyda fattigföreståndarens råd och låtit fattigvården öfvertaga stugan och täppan, då hon fått mera understöd och vård därför.

Men förr skulle Hanna ha valt att svälta ihjäl.

Vid denna lilla stuga var hela hennes hjärta fäst och hon tyckte att hon hvarken skulle kunna lefva eller dö på något annat ställe, och då var det intet lekverk för henne att gå in på föreståndarens förslag. Hon försakade hellre det ökade understödet.

Tänk, att hon skulle blilva så fattig och arm, hon som förut så ofta med självkänsla hörde sig benämnas socknens förmögnaste flicka!

Att det skulle gå så . . .

Blek och tärd låg hon därinne i den skumma stugan, med de insjunkna ögonen hopplöst irrande omkring de nakna väggarne och det mörka taket och önskade att hon kunde låta bli att minnas — att tänka —

Hvarför hade det gått henne så illa i lifvet?

Hvem hade ljusare framtidsutsikter än hon — och för hvilken tedde sig lifvet dystrare än det nu gjorde för henne?

Hvad låg det för mening i ett sådant lif? När hon gifte sig med timmerhandlare Save, var hon öfvertygad därom att hon gifte sig till en lycka som var nästan enastående, ty, utom det att han var ett erkändt affärsgeni, var han en grann karl med ett sätt som kunnat anstå en adelsman. Och hon själf var räknad att vara icke endast ortens förmögnaste, utan äfven dugligaste flicka.

Skulle de icke då blifva lyckliga?

Men så blef det dock icke. Lyckan och rikedomen tog vingar och lämnade henne ensam med fattigdom och vanära . . .

Hvem kunde tro att Saves trygga, verserade sätt och lugna min, dolde sådana fula saker som svekfulla handlingar och förfalskade papper?

Ärlig och rättrådig, hade hennes far, kyrkovärden Erik Jan Torstensson i Slätte varit, och

Hanna satte en ära i att vara sin faders dotter. O, huru skammen hade kränkt henne, när hennes mans många falsarier blefvo upptäckta och han själf ställd inför rätta! Hvad hon kände sig besviken på hans karaktär, som i hennes ögon borde vara andra mäns öfverlägsen, allt emedan hans sätt var sådant. Hon kände sig till den grad kränkt och sårad af hans bedrägliga handlingssätt, att hon knappt var mäktig af någon sorg, när hon fick underrättelse om att han dödt på fästningen.

Men hvilket lif det sedan blef för henne!

Där blef konkurs och exekutiv auktion och hela hennes egendom med uppsättning af allt som hörer till ett rationelt landtbruk, jämte hennes vackra, gedigna bo, måste gå under klubban. Det var bittert — men det fick gå.

Väl var, att hennes hederlige far var död och att hon icke hade mer än två barn att släpa med sig genom skammens och fattigdomens ödemarker.

Den lilla grå stugan med den magra täppan, där några unga granar gåfvo ett otillräckligt skydd mot vind och väder, ärfde hon af en gammal fattig släkting som tyckte att det var synd om den utfattiga änkan och testamenterade henne denna tillflykt innan han dog.

Nu hade hon bott här i tio år, afskild från nästan allt umgänge med människor, sträfvat och slitit för att hålla nöden, detta glupska odjur ifrån sig och de sina. Här hade hon sett båda dessa

dyra lif slockna, som voro en del af hennes eget lif — det ena efter det andra — och tillslutit dessa ögon som gjöto det enda solljuset öfver hennes ensamma led. Ingen kunde se några yttre tecken till sorg hos den ensamma, hemlösa änkan. Hon tycktes taga emot de mest gripande förluster med resignation. Men det var en bitter, förtviflad resignation — någonting som gränsade till förhärdelse. Sorgen var alltför djup för att röra upp ytan och visa sig i tårar och gråt. Hon kunde på sig lämpa skaldens ord:

»All tröst försmår jag af tårars svall,
Nog gräts det på jorden ändå».

Därför blef hon ock ansedd för hård och känslolös, och få voro de som förstodo henne och visade henne ett verkligt deltagande.

Men nu sedan denna långsamma sjukdom beröfvat henne all möjlighet att existera på sitt egna arbete, måste människohjälp komma emellan om hon icke skulle gå under i brist och elände och då måste fattigvårdsnämnden erbjuda henne ett ringa understöd, som hon med stor motvilja nödgades taga emot.

Detta understöd förslog emellertid icke långt. Det var egentligen den enskilda barmhärtigheten som här fick uppträda och mera aktivt gripa in. Unga fru Kroning, som var en öm människovänlig kvinna, trädde ofta in öfver den höga tröskeln med en silfverslant och en korg med godbitar till den sjuka. Dessa besök voro nästan de enda

ljusstrimmorna i hennes mörka lif. Det *var* mörkt detta lif, och hon låg och undrade hvarför det blifvit så mörkt.

Men svaret på denna outredda gåta låg ännu förborgad i det okända.

Hvarför hade hon blifvit till? Hvad var meningen med ett lif som började i ljus, men som så hastigt vändes i mörker och besvikenhet? Hon var väl icke syndigare än andra, för hvilka lifvet ännu låg ljust och jämnt . . .

Det var fåfängt att förstå dessa skickelser och hon ville försöka att icke bråka sönder sin utpinade hjärna med dessa svarlösa frågor, som kommo och gingo i samma oafbrutna kretslopp, som visarne angåfvo timmarne och minuterna omkring den gamla klockans sifferrund. Men sinnesbitterheten rotfäste sig allt djupare nere i hjärtat.

Han suckade djupt och sökte vända blicken från både synliga och osynliga bekymmer. Men — tanken — tanken —

Hon hörde steg ute i förstugan och någon öppnade försiktigt dörren.

Det var mor Anna Kajsa på Backelyckan som jämt var så snäll och tittade in till den sjuka grannmoran.

— Nu är jag här igen, grannmora! Jag lade i väg litet medan lillen sof middag, för jag har något att tala om för er . . .

— Tack, kära mor Anna Kajsa! Det är roligt att se er här igen, för ser I, det blir allt långt

att ligga här ensam hela långa dagen, som jag får göra, och bara tänka och fundera. Det blir allt långa och tunga timmar, må I tro! Men det gör mig ondt om er, grannmora, som har alla dessa små ikring er, och så har mig att se om till på köpet . . . Om jag bara kunde löna er . . . Men I ska ha allt det jag har efter mig — det är säkert.

— Tala aldrig omet! Skulle jag kunna gå där hemma och stöka i lugn och ro och lämna er ensam när jag vet att I inte kan ta er en droppe vatten en gång! Men nu så ska jag tala om att grannmora får främmande frampå aftonen, för se jag har varit till villan med jolbär, som töserna plockat och då hörde jag frua säga att hon ämnade sig hit till er i afton. Och då tog jag skurtrasor med mig och så bröt jag lite granris, må veta, så jag kan skura af golfvet, så det är rent till frua kommer. För se, hon sätter värde på när fattigt folk vill ha hyfsadt ikring sig — och I, grannmora, har då alltid varit före andra att ha snyggt. Men vet I hvad! Jag tycker att I borde ta ner det granna lapptäcket I har på vinden och breda på er, för det här tar till att bli dåligt nu, har jag sett — det är nog gammalt nu, må veta!

— Ja — det är gammalt, sade Hanna med en djup suck. Vill grannmora ta ner det andra så är I snäll. Nyckeln till kistan hänger på en spik vid klockan.

Mor Anna Kajsa tog nyckeln och skyndade upp efter täcket, som hon hängde ut i sol-

skenet för att luftas medan hon skurade af golfvet. Det gick med kläm, och snart kunde Hannas trötta ögon fröjda sig åt att än en gång se det gamla golfvet rent och hvitt.

— Är I rädd att det luktar för strängt af dessa blommorna? Det är nattvioler och linnéa, som töserna togo med när de plockade bären och jag tänkte det skulle se litet trefligt ut, om jag sätter dem i den vasen I har på byrån. Och här tog jag af lite jolbär åt er. Dem ska I äta upp strax.

— Tack, tack! Det var roligt! sade Hanna. Mor Anna Kajsa visste icke hvilken vemodig glädje dessa enkla blommor beredde den sjuka. Hon bad att få dem på bordet bredvid sig, och åter och åter tog hon glaset i den magra handen för att riktigt lukta sig mätt på dem. De uppväckte en hel här af ljusa, glada ungdomsminnen hos henne och det föll sig riktigt svårt att icke förråda sin veka stämning för sin beskedliga hjälparinna.

— Har grannmora något kaffe, kunde jag ta och koka, så I finge en tår nu när I fått det rent och fint ikring er?

Nej — det hade hon inte —

— Ja — I får inte ta illa upp — men jag tog allt med mig några bönor, jag — för ser I, jag fick en bra slank utaf frua på villan när jag var dit upp med bären. Hon har så godt vett den människan, fast hon är hög — Och en bit socker tog jag också med. I kan allt behöfva något att

muntra er med, I som får ligga här ensam och vänta på att tiden skall gå.

Mor Anna Kajsa fick en vänlig, tacksam blick från den sjuka i sängen. Det var en liten solglimt af glädje och hemtrefnad äfven för henne.

Medan kaffekokaren puttrade i spisen och sände det angenäma doftet ut i stugan, gick mor Anna Kajsa ut efter lapptäcket och bredde öfver den sjuka sedan hon tagit undan det gamla.

— Det var många granna lappar ihop här! Det är väl mest af alla de många granna klädningar grannmora har slitit sedan hon var liten, må tro!

— Ja, svarade Hanna vemodigt, det är en hel historia . . .

— Jag har allt lite god grädde också, för koa som vi ha på sommarbete från Sandliden, är riktigt duktig att mjölka ännu. Var så god, grannmora!

Hvad det smakade den sjuka att förtära detta goda, väl kokade kaffe, med den sköna, mustiga sommargrädden! Den finaste aromen hade dock den fattiga grannhustruns välvilja, gjutit i den välsmakande drycken.

— Där kommer nu frua på villan! Jag ser hennes hvita hatt skymta fram mellan buskarne där uppe i liden. Det var för väl vi hann få i oss denna kaffetåren innan hon kom! Vill I ha en liten påtår, så hinna vi allt?

Efter påtåren skyndade mor Anna Kajsa att skölja kopparne och sätta dem in i skänken.

— Nu är det så godt jag ger mig af innan frua hinner hit. Farväl med er nu, grannmora! Nu kommer jag väl inte igen förr än i morgon.

- Tack, mor Anna Kajsa! Jag kan inte tacka er nog, svarade Hanna Save rörd.

Strax därpå trädde den unga frun in i stugan. Det var en vänlig liten kvinna, med fina, bleka drag och ett något tillbakadraget, nästan blygt sätt. Hennes dräkt var enkel och ingenting hos henne angaf att hon var den rika fru Kroning på villan Kronan.

Hon förde med sig en hel hop goda saker i en korg, som hon visst icke ansåg sig för god att själf bära. Där fanns kaffe, socker, bullar, ägg, smör och skinka, ja, till och med stekt kyckling åt den sjuka, och därjämte lade hon en silfverkrona på bordet att köpa mjölk för.

Hanna tackade på sitt vanliga fåordiga sätt, men de fuktiga ögonen visade att det var allvar med hennes tacksamhet.

Fru Kroning frågade sedan om hon ville höra något läsas ur nya testamentet, hvartill Hanna otydligt jakade.

Hon kunde bara icke förstå hvad denna läsning skulle tjäna till . . . Hon hade ju intet ondt gjordt. Det var andra som hade gjort ondt emot henne och bringat henne i olycka. Denna läsning kunde ju icke återkalla hennes förlorade lycka, eller återgifva henne barnen, välståndet och hälsan. Men den lilla bleka frun såg ut att så

gärna vilja läsa för henne. Och så var det ett nöje att höra hennes musikaliska röst framsäga de välbekanta orden.

Fru Kroning var äfven en mycket fåordig kvinna, som icke hade mycket andligt tal att komma med. Men hon lät sina ögon och sina gärningar tala — och dessa tala ofta mera än ord.

Hon ställde in de medförda sakerna i den med rena papper försedda skänken, och tog afsked af den sjuka med en vänlig handtryckning sedan hon yttrat:

— Ett sådant väl ordnadt mosaiktäcke! Jag tänker det är ett kärt sällskap i ensamheten, genom de många minnen dessa lappar, så många och så olika, uppväcka!

'Ett kärt sällskap . . . många minnen . . . Ja, det kom an på hvad dessa minnen hade att förtälja . . .

Hanna kunde icke taga sina ögon från täcket. Det var som om det i hast kommit en liten magnet i hvarje lapp, som ovilkorligt drog hennes blick på sig. Hur lefvande trädde icke de gamla minnena upp ur sin tysta graf för hvarenda lapp i det brokiga täcket!

Den där svarta sidenstjärnan i täckets midt, var af hennes mors brudklädning. Dennes glansperiod var ju före hennes tid, men hur ofta hade hon icke i tyst förtjusning hört sin mor förtälja om all den ståt som på gammaldags allmogesed utvecklats i nära åtta dagar vid detta bröllop, dit

till och med major Härsköld och hennes nåd, majorskan på Runsala, voro bjudna.

Det var andra tider då än nu . . .

Se där — en sidenlapp i blått och skärt... Det var af hennes egen magnifika brudskrud — alltför mycket lysande, tyckte hennes allvarsamma moder — en lysande lögn, lik hennes egen lycka — tyckte hon själf, där hon nu låg, ensam och sjuk.

Se där en fin svart kasimir af hennes konfirmationsklädning . . . Hvad det växlade om i hennes minnes panorama! Hur stod ej den stunden klart för henne, då hon i den gamla stenkyrkan med sina gröna mögelfläckar på väggarne och sin säregna unkna lukt, stod framför altaret och aflade löften, som inga själsbehof, utan blott gammal häfdvunnen sed tvang henne till. Hennes sinne var vid detta högtidliga tillfälle mera upptaget af fröken Härskölds rikt garnerade sidenklädning och beslöjade hatt, än af prästens förmaningstal.

Se där lyser en röd helyllelapp, en kvarlefva af ett tyg som hon hjälpte sin väninna, Malvina i Ås, med att sy när denna skulle in till staden i pension. Där blef Malvina bekant med Save och de tu voro nära på förlofvade då han fick nys om att Hanna i Slätte väntade större arf än Malvina. Så vände han sig helt plötsligt till Hanna och därmed var bandet emellan de båda ungdomsvännerna för alltid slitet. Malvina var nu en välbärgad och aktad skollärarefru — och Hanna ett utfattigt, utskjutet fattighjon . . .

Hon slöt ögonen en lång stund . . .

Det var påkostande detta — men — månne hon ej handlat trolöst mot sin väninna? Månne ej straffet kommer öfver en för sådant? . . .

— Se där en lapp af ljusrutigt halfylle! Hon tycker sig ännu se hur bra lilla Lisen såg ut i den klädningen — hon, som tjänade ett år hos hennes föräldrar — och som fick ett så olyckligt slut — stackars flicka!

Hanna gråter ej gärna, men när hon ser de där bitarne af ett skotskt tyg i höga, bjärta färger, fylles hennes ögon oemotståndligt med ymniga tårar. Hennes små flickor voro så näpna i dessa varma, rutiga klädningar, med små hvita spetsrysch omkring de runda halsarne . . .

Hon skulle aldrig mer få förnöja sina ögon med denna syn . . .

Godt och väl dock att de aldrig skulle kunna komma i en sådan ställning som deras stackars moder! — De skulle aldrig få smaka jordlifvets bittraste drägg — såsom hon — —

Se där åter en af hennes egna af fint, ljust helylle! Hur väl den satt och hur fördelaktigt den framställde hennes smärta figur! Hon hade den på första gången hon såg den man, som hon trodde om att kunna bereda henne ett paradis på jorden. O, att hon aldrig sett honom! . . . Hon kände lust att slita bort den lilla ljusa tygbiten ur täcket — Hon ville ej se den . . .

Där var en stjärna af lysande sidenlappar som

en gång tillhört fröknarne på Runsala. Hvad de hade ståtat och strålat i dessa dyrbara dräkter — och nu — hvar voro de väl nu? Den äldre olyckligt gift, som hon — och därtill sinnesrubbad. Den yngre, hennes läskamrat — ännu ogift och fattig, föreståndarinna i någon slags ledsam anstalt. Och hvad hade de nu för sin ståt?

O, fåfängligheters fåfänglighet!

Där sitter ju en bit af moster Brittas mörkbruna helylle! Den gumman var då god som gull, fast hon var af de s. k. »heliga», och det gjorde Hanna godt i hjärtat att betrakta den lilla lappen, lika oansenlig som den som en gång ägt den — men också lika äkta och hållbar.

Om det finns sanna kristna bland läsarne, så nog var väl moster Britta en af dem.

— Bygg icke din lycka på sanden, barn lilla! Bygg på klippan! Ty en annan grund kan ingen lägga än den som lagder är, hvilken är Jesus Kristus! brukade hon säga.

Och hur hade Hanna gjort? Hade hon byggt sin lycka på klippan — eller på sanden? . . .

Hon suckade och slöt sina ögon för en stund. Hvarför skulle alla dessa gamla minnen, hvar och ett med sin särskilda ängsliga min, komma och stirra henne i ögonen?

Nej — den där dragningskraften kunde hon icke motstå. Ånyo häftade hennes blickar fast vid det brokiga täcket.

Där . . . o . . . det stack till så häftigt i hen-

nes bröst . . . Där nere vid kanten af täcket såg en bit hvitt och blått bomullstyg, hemväfdt, tjockt och fast som moleskin, henne i ögonen som den velat säga: »Mins du mig — känner du igen mig? . . .

Hanna var nervöst uppjagad.

Hon själf hade väft det tyget åt sin bror — sin ende bror som var ett par år yngre än hon.

Hvem var orsak till att han lämnade fädernehemmet och äfven fäderneslandet, för att aldrig mer visa sig där? Var det ej hon som icke kunde eller ville hafva fördrag med den unge broderns förvillelse och bedja sin far förlåta honom, utan i stället uppeggade den nogräknade fadern att förfara med den stackars vilseledde ynglingen efter hela sin naturs oböjliga stränghet. Höll hon icke ihop med den uppbrakte fadern emot den ömhjärtade, gråtande och bedjande modern, hvars hjärta gaf sig öfver sin son! . . .

Och följden?

En hemlig flykt — ett öfvergifvet hem — ett krossadt modershjärta — en slutscen, öfver hvilken ett ogenomträngligt mörker slöt sig . . .

Hvar fans han nu? Var han ännu i lifvet? Nej, det var icke tänkbart. Vid arfskiftet efter föräldrarne lät hon gå lysning efter honom, både i gamla och nya världen, men ingenting hördes af. Ingen ledtråd kunde upptäckas, nu lika litet som under föräldrarnes lifstid, då allt gjordes för att få spaning på den försvunne. Det troliga var att han tagit mönstring på något fartyg och förolyckats

— antingen i det stora vida världshafvet eller ock i syndens och fördärfvets bottenlösa haf . . .

Och hvem bar skulden till allt detta? Hvem hade känslolöst skuffat honom ner, då han kämpade invid randen af afgrunden för att åter få fotfäste . . .?

Nu låg Hanna där matt och flämtande och liksom kväfd under tyngden af detta täcke, denna ljudlösa, obevekliga anklagare, som i förfärande klarhet visade henne på det ansvar som hvilade öfver henne för hennes broders lif.

Hon tryggade sig nyss med den tanken att hon intet ondt gjort — och här kommer nu en liten lapp i ett gammalt täcke och anklagar henne för en blodröd synd — för brodermord: »Hvad hafver du gjort? Din broders blods röst ropar till mig från jorden . . .»

Hvarför hade denna sak aldrig så berört henne som nu? Hvad hade detta täcket här att göra? . . .

Hon ville sända det tillbaka i sin gömma uppe på vinden, så fort mor Anna Kajsa på Backelyckan kom åter.

Men — det var ju en hel lång sommarkväll — en hel natt och några långsamma morgontimmar, innan hennes grannkvinna kunde komma — och till dess måste det förfärliga täcket ligga där det låg, ty det andra var undanstucket, hon visste ej hvart. Hennes förfäran tilltog med sommarnattens skymning och outhärdliga feberfantasier marterade henne under den oroliga, mest sömnlösa natten.

Hon tyckte att täcket ville kväfva henne och då hon försökte afkasta det, såg hon en vild, blek skepnad bredvid sig, som af alla krafter höll det kvar öfver henne.

Det var Torsten, hennes ende broder. Hon hörde åter hans ihåliga, af ängslan och förtviflan skälfvande stämma, bönfalla: »Snälla syster Hanna — tala inte om för far! . . . Hjälp mig ur detta, nu, så skall aldrig något sådant hända mer! . . .

O, att hon nu kunde göra sina öron lika döfva som då! . . .

Bördan tryckte allt tyngre och tyngre och ångestsvetten pärlade på hennes panna.

Skulle det då aldrig blifva morgon?

Men morgonrodnaden visste sin tid och solen visste sin. De skyndade icke att komma, därför att en af ångest och samvetskval flämtande varelse väntade därpå, men de dröjde icke heller för att förlänga hennes kval.

Lyckligtvis kom mor Anna Kajsa i dag tidigare än vanligt. Var det väl nyfikenhet att se hvad »frua på villan» fört med till den sjuka — eller var det en högre makt som var en drifkraft att påskynda hennes väg dit — allt nog — Hanna kände en viss lättnad när hon hörde stegen ute i förstugan.

— Gu morn, grannmora! Nu har I väl sofvit riktigt skönt under det här granna täcket! Men du store värld — så I ser ut!

— Tag bort det och bred på mig det gamla . . .

Det är för tungt! hväste den arma kvinnan utom sig.

— Men att I blifvit så mycket sämre nu, grannmora! Jag tyckte I var duktig i går när jag gaf er kaffe. Jag skall skynda mig och koka er en riktigt äkta tår, för jag ser att I har fått af frua på villan.

En god kopp kaffe är ofta den fattiges bästa tröst och mor Hannas ångest tycktes lägga sig något, medan den snälla grannkvinnan så trefligt och villigt ställde med kaffeputte där i spisen.

— I har haft en bedröflig natt, kan jag tänka!» sade hon och sände då och då en medlidsam blick bort åt sängen.

— Ja — flämtade den sjuka — jag har haft bror min för mig hela natten . . . min stackars fattige bror . . . som vi jagade från hemmet . . .

En ström af tårar bröt sig med makt fram genom den tillhårdnade fördämningen. Nu kunde hon gråta, och det lättade sinnet.

— Ja, den stackars gossen som riktigt fick rymma ur huset! Men det var väl inte rätt att vara så obarmhärtigt sträng heller!

Den goda kvinnan var mera öppenhjärtlig än hon ville.

— Nej — vi voro allt för stränga — far och jag — och nu grämer det mig — och jag har ingen ro . . . Hvad det blifvit af honom . . .

— Brukar inte grannmora be te Gud för både sig och sin stackars bror?

— Be te Gud! — Hvad kan han göra vid detta? Inte kan han göra det gjorda ogjort! Som en bäddar får en ligga . . .

— Men Gud kan förlåta er, grannmora, och gifva ert hjärta frid. Be till Gud — det skall I riktigt göra, grannmora, för jag skall säga er, att bättre tröst kan en aldrig få — det vet då jag, som går till honom med både stort och smått. »Beder och eder skall varda gifvet», säger den käre frälsaren, och han gör bestämdt som han lofvat. Vill I att jag skall be te Gud?

Den goda själen bearbetade så den stackars förtviflade sjuklingen, att hon slutligen gaf med sig och sade:

— Bed I, grannmora! *Er* kanske Gud vill höra!

Och den enfaldigt troende kvinnan bad — ropade och bad af hela sitt trosvarma hjärta, att Gud skulle låta sitt ljus lysa i den stackars sörjandes mörker och visa henne att hos honom är mycken förlåtelse.

— Nu kommer Ester dragandes med lillen. Då får jag allt ge mig af på stunden. Men jag kommer tillbaka så fort jag kan. Var nu inte ledsen grannmora, utan lita på att Herren hörer bön!

— Mor Anna Kajsa — jag är bestämdt en stor syndare — fast jag inte velat veta det förrän nu. — Vill I be frua på villan att hon kommer hit och läser för mig!

— Ja, så gärna hon det skulle göra.

Efter middagen kom fru Kroning, stilla och ljuflig som vanligt. Hon satte sig bredvid sängen, tog den afmagrade handen i sin och frågade med ömt allvar hur hon hade det med sin Gud.

Isen var bruten — dammen var sprängd och vågor af ångest och syndabekännelse brusade fram ur det öfverfulla hjärtat. Ett långt, förtroligt samtal utspann sig mellan dessa två, som voro så vidt skilda med afseende på sina jordiska förhållanden, men som kärleken nu förenat till ett, emedan båda behöfde samme frälsare och voro kallade till samma härliga mål.

Fru Kroning öppnade sin bibel och läste den femtioförsta psalmen:

»Mot *dig* allena hafver jag syndat och gjort hvad ondt är i dina ögon.

Skära mig med isop att jag må varda ren; två mig att jag må varda hvitare än snö!

Befria mig från blodsskulder, Gud, min frälsnings Gud, så skall min tunga jubla öfver din rättfärdighet».

Därtill läste hon några versar ur psalmen trettiotvå:

»Säll är den hvilkens öfverträdelse är förlåten, hvilkens synd är öfverskyld».

»Då uppenbarade jag min synd för dig och öfverskylde icke min missgärning. Jag sade: Jag vill bekänna för Herren mina öfverträdelser; då förlät du mig min synds missgärning».

Det låg en ljuflig balsam i dessa ord för det

sargade hjärtat och det var en hvila för den trötta hjärnan att lyssna till denna rena, djupt allvarliga stämma.

Ingen af dem sade något efter denna läsning. De kände båda i denna stund att Herren Gud talade.

— I är bättre nu, grannmora, det syns på hela er uppsyn. I har väl bedt te Gud, kan tänka?

— Allt hvad i mig är, är bön till Gud, mor Anna Kajsa. Jag begriper inte hur jag har kunnat lefva fram ett helt långt lif i sådan blindhet och inte sett hur förfärligt jag brutit både mot Gud och min stackars bror. Men Gud har sagt att han förlåter oss våra missgärningar när vi bekänna dem, och det har jag gjort . . .

— För Kristi skull, tillade mor Anna Kajsa.

— Ja — för det blodets skull som renar af alla synder.

Efter en stunds tystnad återtog Hanna:

— Jag tror att Gud förlåtit mig och aftvått mina synder i Jesu blod — det tror jag — och där syndernas förlåtelse är, där är ock lif och salighet. — Men — min stackars bror . . . Hans fattiga själ blir inte frälst för det att jag blifvit frälst . . . Om hans själ gått förlorad . . . så är jag skuld till det . . . och det förblir jag så länge som hans fördömelse räcker . . . och det blir i evigheters evighet, det . . . Hon satte båda händerna för ansiktet, som hon velat undgå att se en fruktansvärd syn.

— Jag tycker ändå att det blir omöjligt för en att känna sig fullt salig när en vet med sig att någon af ens närmaste ligga i helvètet, därför att en hjälpt till att skuffa honom dit . . . Det är saker det, grannmora . . . Så själfvisk kan en inte vara hur dålig en än känner sig . . .

— I alla dar! Inte går det an att tänka så, grannmora! Inte fördömer Gud en människa för en annans gärning! Hvar och en skall göra räkenskap för sig själf, står det. Och vet I, jag kan inte få mig till att tro att Gud, som sett förut hur hvar och en människa gör, om hon låter honom frälsa sig eller om hon förhärdar sig mot hans nåd, fördömer den ena människan för det att den andra har gjort orätt. Men ansvar ha vi, det är jag med om, och vi göra nog allt mera galet mot hvarandra än vi själfva veta om. Men då blir det väl oss själfva det drabbar, kära I — och just därför behöfva vi syndernas förlåtelse och reningen i Lammets blod — och då är det väl att det fins tillgång för oss att få alltsammans för intet.

— Ja — det är väl — men — han är fördömd i alla fall, han . . .

— Hur skulle I veta det, grannmora? Tror I inte att Guds nåd räcker öfver hela hafvet och hela Amerika på köpet, om han begett sig dit? Såg Gud att er bror skulle låta sig frälsas, så har han lika fria händer därute som här hemma, han som gör vinden till sina sändebud och eldslågor till sina tjänare. Och I vet ju inte om han är död heller.

— Lefver han så står det nog inte väl till med honom — eller ock vill han inte förlåta mig . . .

— Alla edra bekymmer kasten på honom, ty han hafver omsorg om eder! Se så, grannmora, nu ligger I så präktigt sen I fick ombäddadt och det granna lapptäcket stoppar jag om er, för nu är det inte så tungt längre. Och låt nu er fattiga själ finna hvila allenast i Gud, så tror jag bestämdt att I blir bättre till hälsan med!

Mor Anna Kajsa klappade den gula handen och gick.

Det såg verkligen ut som sjukdomen skulle vara på återtåg. Den odrägliga värken i kroppen lisade af oftare än förr och släppte slutligen sitt tag lem för lem, och dag för dag, sedan en muskelstark jungfru från Kronan, börjat gifva den sjuka en timmas massage hvarje dag.

O, hvilken ro och hvila hon nu hade, bara inte det där vore . . .

Mor Anna Kajsa kunde göra flera tittar till sin klene vän nu, sedan hennes gubbe fått stadigvarande arbete i trädgården till villan och äfven fick intaga sina middagar där i köket — allt för att moran skulle få se om den sjuka bättre.

Därmed blef det ett helt annat utseende på den gamla mörka stugan. Väggar, tak och spis fingo sig en dust med borste och krita tills alltsammans glänste hvitt som snö. Och gardinerna

de fingo tåla sin dust med vatten och såpa, så de sågo alldeles nya ut där de hängde för de små rena fönsterrutorna.

Mor Anna Kajsa hade just bredt ut ett par snygga mattstumpar på det rena golfvet och satt fram vasen full med fina höstblommor som Ester fått af frun på villan, samt gjorde sig i ordning att gå.

— Nu kommer det folk i mitt ställe, må veta! Både herrn och frua på villan styr hitåt! Tänk så väl att golfvet är riktigt torrt! Men nu går väl jag.

— Åh — stanna en stund om ni kan, mor Anna Kajsa! Jag tror frua tycker om att se er här.

Frun och herrn trädde in i stugan, hälsade åt mor Anna Kajsa och gingo båda fram till Hannas säng.

— Se! — Kommer både frua och herrn i dag?

Nej — hur ser hon — inte är det herr Kroning — häradshöfdingen — som står där med blicken fästad på henne! . . . Han — häradshöfdingen — har ju ljust hår och skägg — och denne har mörkt . . .

— Hvad är det fatt? . . . Jag tror inte jag är klar i hufvudet . . . Det känns som jag skulle dåna . . . Det är ju . . . är det Torsten? . . .

— Syster Hanna — Gud vare lof att du lefver!

— Och du, Torsten — du lefver! . . .

— Jag lefver — till både ande och kropp!

— Förlåt mig, Torsten!

— Förlåt mig, Hanna! Jag tror att vi båda felat, men Gud har ju också förlåtit oss båda.

— Ja — Gud vare lof! Nu har då mina sorgedagar fått en ända. Men jag undrar om jag icke drömmer ändå . . .

— Och mina med. — Nej du, det är ingen dröm! Om du nu bara vore frisk!

— Torsten — hvar har du varit?

— På sjön, Hanna, på sjön hela långa tiden.

— Jag har då inte skuffat dig i helvete, som jag legat här och sörjt öfver . . .

— Nej — Gud vare lof — dit kommer jag aldrig! sade den välklädde, ståtlige sjömannen med ett hjärligt leende.

— Och hvar bor du nu?

— På sjön — alltjämt på sjön.

— Hvad är du?

— Kapten på egen skuta —

— Kapten?

— Ja -- kapten. Jag har tagit styrmansexamen i Amerika, ty, ser du, syster, jag fick mig allt en minnesbeta här hemma, som jag aldrig glömde och som lärde mig att taga mig till vara för dåliga kamrater och dåliga handlingar. Därför hade jag ock pängar att lära för. Så du ser, att det ej finns något ondt som ej förer något godt med sig. Och det har allt hitintills gått väl för mig.

— Men, du ville inte låta oss veta att du lefde?

— Nej — skam och förbittring fjättrade min vilja, till dess jag fick se hur mycket jag hade att bedja Gud om förlåtelse för, samt hur mycket

han kunde förlåta. Då begaf jag mig på resa hem — och här är jag nu . . .

— Men intet arf får du efter mor och far. Det strök med i konkursen alltihop. Far och mor voro i borgen . . . Hon suckade.

— Det är detsamma! Jag har ett arf där uppe i det höga. Och jag har äfven nog för den tid jag har att lefva här nere, antingen den blir lång eller kort!

— Gud ske lof! Är du inte gift?

— Inte efter människosätt. Jag har en gång för alla trolofvat mig med hafsfrun och jag har numera ingen annan böjelse än för henne. Vi äro hvarandra trogna. När dog far?

— Strax före — före det de togo Save . . . Och mor lefde ett år efter . . . Hon sörjde allt för både din och min skull . . .

— Stackars mor! — Om hon lefvat ändå . . .

Han satt en stund tyst och såg på sin syster med vemodigt forskande blickar.

Så lik mor hon var . . .

— Hvad har du att lefva af nu, kära syster?

— Fem kronor i månaden af fattigvården. Stugan är min och om jag velat lämna henne så hade jag fått mer; men det orkade jag inte med. Men fru Kroning har allt kostat på mig mer än fattigvården gjort. Sen hon fick reda på mig, har ingen nöd gått på mig — Gud välsigne henne!

Kapten Torstensson kastade en tacksam blick

på fru Kroning, som slagit sig ner på träsoffan och språkade med mor Anna Kajsa.

— Men härefter skall du icke behöfva bero af fattidvården, kära syster. Nästa sommar måste du komma ned till kusten och bada, och då bor du på min båt innan jag åter ger mig ut till sjös. Gud vare lof, nu finner jag lifvet dubbelt värdt att lefva, sedan jag fått någon att lefva för.

Hanna suckade.

— Bara jag inte hade gjort mig så ovärdig din omsorg, käre Torsten! Men hur fick du reda på mig?

— Genom häradshöfding Kroning, med hvilken jag gjorde bekantskap på resan hit upp. Och nu gästar jag på Kronan tills vidare.

— Då äro vi grannar, du och jag.

Hanna låg där nu med ett helt annat uttryck i ansiktet. Det låg ett skimmer af stilla ro och lycka öfver de tärda dragen. Hon kände sig som i en ny värld.

— Jag skall köpa en lätt, mjuk filt i stället för det här tunga täcket, sade han och lyfte på det ena hörnet.

— Detta täcke är det dyrbaraste jag har, och jag vill inte byta bort det mot ett helt dussin fina filtar, svarade Hanna.

— Hur så?

— Det har predikat bot och bättring för mig och beredt mitt hjärta att taga emot nåd för all min synd. Näst Gud har jag att tacka frua på

villan och mitt gamla lapptäcke för min själs frälsning . . .

Kapten måste veta lapptäckets mission och det fick han äfven.

Två år därefter stod en ny liten alphydda på den gamla tomten på Slättemon, omgifven af blommor, frukträd och fina gröna gräsmattor. De unga granarne hade skjutit i höjden och stodo där uppkvistade och sirliga som julgranar, och mellan träden stack den krönta spiran af villa Kronan upp mot himlen.

Inne i stora rummet, med sina långa, svajiga gardiner, sina blommor i fönstern, sina väl bonade möbler och sitt glatta, hvita golf, gick Hanna själf, frisk och frodig och ordnade och dammade öfver allt.

En stark arom af nyrostadt kaffe trängde olofligt in från köket, där mor Anna Kajsa nyss tagit rostpannan af den blanka järnspisen för att förmala innehållet i den bullersamma kaffekvarnen.

Hanna skulle ha syföreningen i afton och därför var det en hederssak att ha allting i ordning tills medlemmarne skulle komma.

Senare på kvällen väntade hon sin bror sjömannen, som kom från en långresa och skulle tillbringa en hvilotid i sin systers hem, där ett mindre rum stod för hans räkning och benämdes »kajutan», fast det var både ljust och rymligt.

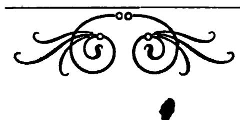
Nu syntes flera af kvinnorna borta på mon och där kommer frua på villan in genom den gröna porten.

Hanna såg lycklig ut i dag.

— Men ska inte grannmora lägga det nya pikétäcket på sängen öfver det gamla lapptäcket i dag? frågade mor Anna Kajsa.

— Lapptäcket ska nog ha sin gamla hedersplats och berätta sin historia för alla som komma, sade Hanna och log ett lyckligt leende.

Den historien har du och jag käre läsare äfven fått höra.

Namnsdagskortet.

Tidsbild af BETTY.

Hon satt vid skrifbordet som vanligt vid samma tidiga morgontimma, då tankarna alltid voro friska och spänstiga, och fantasien ännu med makt höll kvar de bilder, som under natten osökt spirat upp för hennes inre öga — detta skrifbord, där de nyfödda tankarne, omspunna med fantasiens fina glittertrådar, skulle passas in och taga form i språkets regler.

Hur många tidiga, daggfriska morgontimmar hade hon icke setat där vid samma skrifbord och så att säga hållit trådarne af mänsklig lycka och olycka, medgång och motgång, mänskliga känslor och viljor, tycken och meningar i sin hand!

Men — hon skref icke . . .

Skulle hon väl någonsin skrifva mera?

Skulle hennes tankar ännu en gång flyta klara och genomskinliga i sin djupa fåra?

Skulle hennes intresse ännu en gång vaket och verksamt bistå tanken i dess arbete att forma, mejsla och färglägga sina fantasibilder efter den nyare tidens smak, maner och språklagar?

Skulle hon väl någonsin mera finna sin själs tillfredsställelse i att skildra karaktärer, lefnadsöden, naturscener m. m. med sin omtyckta originella, fina piff?

En nyutkommen bok låg ouppskuren framför henne på bordet. Skulle hon nu mera finna intresse i att jämföra sin egen stil och förmåga med andras sina litterära bröder och systrar?

Hon lät blicken mekaniskt irra ut genom fönstret. Där ute blommade törnrosor, begonier och pelargonier i stor omväxling och fägring. Hon var passionerad blomsterälskarinna och dessa hennes kära skötebarn kunde i sin omedvetna skönhet alldeles öfverväldiga henne och aflocka henne exalterade utrop af förtjusning, men de hade nu hvarken färg eller doft för henne.

Inom de höga, draperade fönstern lefde äfven en utvald liten blomstervärld, men nu sågo blommorna slaka och lifströtta ut. Till och med den blekskära terosen — älsklingsrosen — hängde det formsköna hufvudet och sände allt starkare doser af sitt fina doft ut i rummet, som om den velat bönfalla om något.

Men deras härskarinna satt där liknöjd, oåtkomlig för de ljudlösa böneropen. De fingo gärna förvissna, törsta ihjäl för henne. Hvad skulle de

lefva, blomma och dofta för? . . . Hennes egna hjärterötter voro ju vissnade . . .

Hon vände ögonen med vedervilja från de stackars slappnade blommorna till väggen midt emot.

Där stod hennes piano.

Med hvilken vällust hade hon ej där framför klaviaturen, klädt sina drömmar och känslostämningar i tonernas skrud! Hur hade den icke jublat, stormat, klagat, bedit och gråtit under hennes snabba fingrar, alltefter hennes egen stämning för stunden . . .

Skulle hon väl mera finna en njutning i att förtro sitt inre känslolif åt tangenternas ljudande tungor?

Nej — allt detta hörde till det förflutna. . . .

Hon lyfte ögonen till en tafla som hängde öfver pianot. Det var bilden af hennes frälsare, som sträckte sin öppna famn emot henne och hans halföppna läppar tycktes uttala just de ord som i prydliga bokstäfver lästes under bilden: »Kommen till mig I alle som arbeten och ären betungade, och jag vill gifva eder ro!»

Men dessa ord berörde henne blott som ett aflägset eko; de funno ingen resonans i hennes inre. Hennes själs strängar voro icke stämda för vidrörandet af andens finger.

Hon vände bort sin blick för dessa djupa, frågande ögon, som skådade ner på henne från taflan.

Hvad var väl han för henne! . . .

Hvad brydde väl han sig om det som nu ensamt fyllde och behärskade hennes inre . . .

Besynnerligt att hon kunde känna det så — Hon var ju uppfostrad i en atmosfär af from, lefvande kristendom, och själf hade hon trott och bekänt sig vara en kristen. Men hvad hade denna tro och bekännelse verkat på hennes inre människa och hennes yttre lif? Hade hon icke nästan alltid sen hon började tänka självständigt, stått i en hemlig, för henne själf knappt erkänd opposition mot läran om rättfärdigheten af tron, förlåtelse för intet, rening i en annans blod, himmel och helvete m. m. Något andligt behof i bibelns mening, hade icke vaknat i hennes själ — en själ, som pröfvade sina krafter på helt andra områden än i trons värld. Och därför var det andliga lifvet något overkligt för henne själf, fast hon hos sina närmaste måste se yttringar och frukter däraf.

Hvarför hade det icke samma kraft och betydelse för henne som för hennes fromma föräldrar? — Hon hade icke sådant skaplynne! . . .

Därute på landsvägen stimmade som vanligt en skara barn, barfotade, filliga och solbruna. De voro hennes förklarade favoriter. Det hade särdeles roat henne att lyssna till deras glam och studera deras uttryckssätt, deras rörelser, och ansiktsminer. Det gjorde en god effekt att låta dessa bytingar, lefvande, glada, naturfriska, med sitt sprudlande folkhumor, uppträda och pigga upp en allvarsam tafla i hennes framställning.

Men nu var det lifvande elementet, det poetiska skimret bortblåst, och verkligheten — den fula, nakna verkligheten, klädd i smuts, trasor och hvardagstråk, låg där platt och färglös inför henne.

Hon hade hälst tillslutit ögon och öron — om hon orkat det.

Hon steg upp, gick ett slag öfver golfvet och stannade en stund framför spegeln.

Hur färglöst hennes ansikte var! — lika färglöst som hennes egen tillvaro. Huru trötta och uttryckslösa hennes ögon nu tedde sig i spegeln — dessa ögon som för kort tid sedan strålat af lefnadslust och verksamhetsifver . . . Hur trött hon kände sig på lifvet och på tvånget att existera . . .

Hvar skulle hon göra af sitt »själf?» Det stod nu blott i vägen för hennes egen tillintetgörelse . . .

Viljelös sjönk hon ner i den lilla resårsoffan, där hon så ofta självsvåldigt kastat sig under muntra debatter, om dagens brännande frågor, om konst och litteratur, om nya manér och uttryckssätt — och hennes ord hade haglat, blixtrat och glittrat som pärlrägn, tills hon afgått med segern.

Det var slut nu . . .

Hon ville bara ha hvila och ro . . . Lik en dödsskjuten liten sångfågel som söker den djupa skuggan under de tätaste löfmassorna för att med ett litet matt kvitter — det sista — taga farväl af sol, sommardoft och sångarlif, ville hon gömma sig för alla blickar och i ensamhet utkämpa sin sista strid,

men först som sångfågeln kvittra fram ett darrande farväl till lifvet.

Nej — hvarför skulle hon göra det? . . .

Hon skulle bara lägga sig och sofva — sofva.

- Det skulle blifva natt i hennes sinne . . . Hennes minne skulle blekna bort — domna in — förintas . . .

Tyst ljöd det där inne:

»Sof som liljan hon slumrar in,
Flyktigt bruten af höstens vind.
Sof som hinden, tyngd af pilar,
Somnar in — och förblöder . . .»

Men hur få tankarnes strömhvirfvel att stanna? Det var lika omöjligt som att befalla de flygande pulsarne att vara stilla . . .

Hon spratt till och reste sig till hälften.

Brefbäraren . . .

Blott för ett par dagar sedan såg hon med en oroblandad glädje hans välkända uniform skymta förbi fönstret — men efter bara några minuter hade denna glädje slocknat som ett utblåst ljus och lämnat henne som en sjöbruten, lifstrött varelse, som ej längre hade någon annan önskan än att få lägga sig ner och dö . . . förintas . . .

Det hördes steg ute i vestibulen.

Hon reste på sig, slätade med fingrarne sitt orediga hår och försökte taga på sig en sorglös hvardagsmin. Hvarför behöfde någon få en aning om hennes inre varelses tillintetgörelse.

Hon intog sin plats vid skrifbordet som om hon varit fördjupad i arbete.

Någon knackade lätt på dörren.

— Kom in!

En ung tjänstflicka kom in och lade tidskrifter och bref på bordet.

Den unga skriftställarinnan kände ingen vidare lust att se hvad dagens post förde med sig. Mekaniskt tog hon till slut det lilla brefvet som låg öfverst. Stilen såg något barnslig ut. Det var tungt. Det innehöll nog ett fotografi eller något annat i kortväg.

Hon öppnade brefvet.

Ett kort med blommor i höga, bjärta färger, lyste henne i ögonen.

— Ah! Det var ju hennes namnsdag! Det var den 31 Juli. Hvem kunde väl sända henne — *henne* — ett sådant kort, med dessa fadda skrikande blommor?

Hon ville le — om hon kunnat.

På baksidan fann hon lösningen på gåtan.

Där stod det:

Med en innerlig hälsning från Wilma.

— Från Wilma . . . Hvilken Wilma? —

— Ah — det var ju den där lilla enfaldiga flickan som hon vid sin sista järnvägsresa hjälpte att komma på rätt tåg, emedan hon eljest åkt tillbaka dit hvarifrån hon kommit. Den barnsliga flickan hade ju knappt haft mod eller sinnesnärvaro att tacka sin nobla, resvana hjälparinna, men hennes blyga min och fuktigt glänsande ögon, uttryckte mera tacksamhet än de få tafatta orden.

Hvad hade flickan skrifvit under sitt namn? Aha — ett bibelspråk! — Så likt unga landtflickor!

Där stod med samma barnaktiga stil som namnet, och omsorgsfullt understruket:

»Han blef sargad för våra öfverträdelser och slagen för våra missgärningar; näpsten lades uppå honom att vi skulle hafva frid, och genom hans sår äro vi helade».

Hon stod länge försjunken i tankar med den lilla tysta budbäraren i sin hand.

En ny värld hade upplåtit sina portar för henne. Hennes inre, som hon trott sig så väl känna till, upplät sig för hennes andes ögon.

Helgedomen därinne, som förekommit henne så skär och formfulländad, stod där med krossad kupol och brustna pelare, där känslans och fantasiens guirlanger hängde torra och vissnade. Hon såg vidare hvad hon aldrig velat se, utan sökt följa för sig själf, att den bild hon rest där inne, icke var hennes tillbedda ideal, konsten — utan hennes tillbedda egna »jag» . . .

O, huru förfelad hennes lifsuppgift varit! . . . Hon hade lefvat alla dessa åren — lefvat på en lögn. Var det någon möjlighet för henne att hädanefter få lefva i en annan atmosfär — att sanningen kunde blifva hennes lifsluft?

En ny bok hade för hennes inre öga uppslagit sina blad, tryckta med guld och purpur. Jesu Kristi återlösarekärlek glödde fram där i hvarenda rad.

Hon var förkrossad — men kände ingen vidare lust att förintas. Hon erfor ett outredt behof att lefva — lefva i denna nya värld, inandas denna rena, hälsobringande luft, blott hon kunde känna sig kvitt den tunga skulden som hon nu för första gången såg som en skiljemur mellan sig och Gud — om hon blott kunde slita de många kedjor som hon själf i åratal smidt fast omkring sitt intellektuella »jag».

Men där fanns en som kunde. Hon visste det nu.

Hon ville låta innehållet i hans sår, det helande, renande blodet, flyta ner i hennes sår, för att rena och hela dem.

Hon ville bedja honom draga ett purpurrödt kors öfver hela hennes gudsförgätna lif, hennes känsloväörld — hennes fantasi — hennes tankeväfnader — allt hennes eget —

Och en röst hviskade med underbar tydlighet i hennes inre:

»Si — jag utstryker dina missgärningar såsom ett moln och dina synder såsom en dimma. Vänd dig till mig, ty jag förlossar dig!»

För första gången i sitt lif böjde hon sig verkligen ödmjukt och längtande inför timmermannen från Nazaret.

Åter en knackning.

— Stig in!

Två unga flickor med barnsligt glada och friska ansikten, hvitklädda med gröna kransar på

de blonda hjässorna, stodo i dörröppningen som två ljusa morgondrömmar. I deras ansiktsminer låg något hemlighetsfullt. De båda voro hennes små systrar.

Den äldsta bar en lagerkrans, hvarmed hon krönte »namnsdagsbarnet», den yngre presenterade henne en färgrik, resedadoftande bukett i skärt hölje.

— Namnsdagskaffet väntar, sade båda med en mun.

Hon slöt dem båda i en stor, varm omfamning och följde dem sedan in i salongen . .

Hvilken förtrollande anblick! Blommor, blommor! Härliga, yppiga, doftande massor af blommor i vaser, på kolonner, i guirlanger. Hvart hon vände sina öfverraskade ögon, logo de emot henne och i sitt hjärta gaf hon rätt åt den förste som uppfattade deras rätta natur och kallade dem »Guds leenden». Hon började förstå deras tysta vittnesbörd om »idel godhet och barmhärtighet».

Nu fingo de gärna lefva, blomma och dofta.

Fader och moder kommo henne till mötes med hvar sin välsignelse på läpparne och hvar sitt presentkort, faderns på en dyrbar praktbibel och moderns på en hänförande vacker tafla, föreställande den gode herden, på hvars arm ett litet uttröttadt lamm hvilar, med det lilla hufvudet förtroendefullt stödt mot herdens bröst.

Hon stod länge försjunken i åskådning af det talande i bilden.

O — det lilla lammet var ju hon själf, som uttröttad och sårad, hade funnit ro vid herdens hjärta. Hon tog lagerkransen af sitt hufvud och lade den ned för taflan —.

Så möttes hon af lyckönskningar, handtryckningar och leenden från alla håll, och så fördes hon till det öfverdådigt smyckade kaffebordet, där äkta porslin, kristall och silfver glänste och skimrade i de solstrålar som letade sig dit mellan palmer och rosor.

En hel massa mer och mindre dyrbara presenter, voro smakfullt ordnade på ett litet bord i närheten.

— Tack, I älskade! sade hon med tårade ögon. Men den dyrbaraste namnsdagsgåfvan fick jag innan jag kom hit in.

Hon drog upp ur fickan det lilla simpla kortet med Wilmas namn.

Alla logo åt hennes gåfva.

— Jag skämtar icke! Detta kort har i all sin obetydlighet utfört ett stort verk. Det har visat mig ut ifrån mig själf och in i honom som gifver frid . . . Och han har i dag inskrifvit mitt namn i lifvets bok.

"Lyckan vänder sig ofta om".

Men lyckan vänder sig ofta om",
Så ljöd det sorgset och stilla
I folkvisans tonart så mången gång
Från fattigstugan den lilla.
Med randig stickstrumpa, grof och grå,
Emellan knotiga fingrar
Den gamla hörs tona om igen,
— Mån tro att det tanken skingrar —
"Men lyckan vänder sig ofta om . . ."

Hon sitter ej längre som "kära mor"
På bondehemmanet rika.
Hon sett hur välståndet vingar fått,
Hon märkt hur vännerna svika.
För flera år sen till grafvens ro
Gick Nils från sin gamla Lisa;
Nu sitter hon ensam i fattighusvrå
Och kväder tårögd sin visa:
"Men lyckan vänder sig ofta om".

Ej längre hon tronar vid dukadt bord
Med starka, mustiga rätter.
Och sällan på glimmande torrvedsglöd
Sin kaffepanna hon sätter;
Ack, ofta är kanten af svartbrunt bröd

Den enda rätten hon äger,
Och vatten är hennes enda dryck,
Och halmkärfven hennes läger,
Ty lyckan vänder sig ofta om . . .

Hon gråter ej — hon har gråtit så,
Att tårekällorna torkat.
Sin psalmbok jämte sin bönebok
Hon läst så länge hon orkat.
Men skum är blicken och känslan slö,
Och trött och slappnadt är sinnet;
Med hjärtat tomt på båd tro och hopp
Hon gnolar ännu ur minnet:
"Men lyckan vänder sig ofta om".

Så får hon en dag från sin Herre Gud
Ett budskap förutan like,
Att Jesus löst henne med sitt blod,
Och rum henne redt i sitt rike.
Nu fattig-Lisa kan åter bli rik,
Om till Guds bjudning hon lyssnar.
Hon hör — hon tror — hon blir rik och glad
Men sången ändå ej tystnar:
"Att lyckan vänder sig ofta om".

En arla morgon med slocknad blick
Hon flämtar på torftigt läger.
Hon känner ingen — hon hör ej mer
Hvad människotunga säger . . .
Hon hviskar dock som i ljuflig dröm:
"Se — blodet — droppe vid droppe —
Det renar — Lisa är hvit som snö —
Och arfvet vinkar — däruppe —
Ty — lyckan — vänder sig — ofta om —"

B.